

**PRACA NA PODSTAWIE UMÓW
CYWILNOPRAWNYCH.**

**ZASADY PODLEGANIA UBEZPIECZENIOM
SPOŁECZNYM I UBEZPIECZENIU ZDROWOTNEMU
ORAZ USTALANIA PODSTAW WYMIARU SKŁADEK.**

Poradnik

Praca na podstawie umów cywilnoprawnych. Zasady podlegania ubezpieczeniom społecznym i ubezpieczeniu zdrowotnemu oraz ustalania podstaw wymiaru składek.

data aktualizacji: 1 stycznia 2023 r.

Poradnik jest dostępny bezpłatnie w serwisie www.zus.pl

WAŻNE

Poradnik odnosi się do aktualnego stanu prawnego.

Informacje, które dotyczą nieobowiązującego stanu prawnego zawarte są w poprzedniej wersji poradnika (patrz [Archiwum poradników](#))

Spis treści

I. Wstęp	5
II. Słowniczek.....	6
III. Umowa zlecenia jako jedyny tytuł do ubezpieczeń społecznych.....	8
IV. Zbiegi tytułów do ubezpieczeń społecznych – umowa zlecenia i inne tytuły	9
1. Kilka umów zleceń.....	9
2. Umowa zlecenia i umowa o pracę	19
a. Umowa zlecenia zawarta z własnym pracodawcą lub wykonywana na rzecz pracodawcy	19
b. Umowa zlecenia z innym podmiotem niż własny pracodawca i niewykonywana na jego rzecz. 21	
3. Umowa zlecenia i prowadzenie pozarolniczej działalności	24
a. Osoba, która prowadzi pozarolniczą działalność, dla której minimalną podstawę wymiaru składek z tytułu działalności stanowi 60% prognozowanego przeciętnego wynagrodzenia miesięcznego	25
b. Osoba, która prowadzi pozarolniczą działalność gospodarczą, dla której właściwa jest podstawa wymiaru składek w kwocie niższej niż minimalne wynagrodzenie - korzysta z „preferencyjnych składek” na ubezpieczenia społeczne (art. 18a ustawy) lub z „małego ZUS” (art. 18c ustawy) ..	26
c. Umowa zlecenia w ramach prowadzonej pozarolniczej działalności gospodarczej	28
1. Umowa o pracę i umowa zlecenia oraz prowadzenie pozarolniczej działalności	30
a. Umowa o pracę i umowa zlecenia z własnym pracodawcą oraz prowadzenie pozarolniczej działalności	30
b. Umowa o pracę i umowa zlecenia z innym podmiotem niż własny pracodawca i niewykonywana na jego rzecz oraz prowadzenie pozarolniczej działalności	30
2. Umowa zlecenia i prawo do emerytury lub renty	32
3. Umowa zlecenia oraz prowadzenie pozarolniczej działalności i prawo do emerytury lub renty	34
4. Umowa o pracę i umowa zlecenia oraz prawo do emerytury lub renty	36
a. Umowa o pracę i umowa zlecenia z własnym pracodawcą lub wykonywana na rzecz pracodawcy oraz prawo do emerytury lub renty.....	36
b. Umowa o pracę i umowa zlecenia z innym podmiotem niż własny pracodawca i niewykonywana na jego rzecz oraz prawo do emerytury lub renty	37
5. Umowa zlecenia z uczniem lub studentem	38
6. Umowa zlecenia i pobieranie zasiłku macierzyńskiego	40
7. Umowa zlecenia i przebywanie na urlopie wychowawczym	41
8. Umowa zlecenia i bycie rolnikiem.....	42
9. Umowa zlecenia i pozostawanie w stosunku służby	42

V. Kontrakt menedżerski	43
VI. Umowa agencyjna i umowa o świadczenie usług	44
VII. Umowa o dzieło.....	44
VIII. Ubezpieczenie zdrowotne osób, które wykonują umowy cywilnoprawne	46
1. Zasady podlegania ubezpieczeniu zdrowotnemu.....	46
2. Podstawa wymiaru i wysokość składki na ubezpieczenie zdrowotne	46
3. Umowa zlecenia i inne tytuły do ubezpieczenia zdrowotnego	47
a. Umowa zlecenia i umowa o pracę.....	47
b. Kilka umów zleceń	47
c. Umowa zlecenia i przebywanie na urlopie wychowawczym	47
d. Umowa zlecenia i prawo do emerytury lub renty	47
e. Umowa zlecenia i prowadzenie pozarolniczej działalności	48
f. Umowa zlecenia i bycie uczniem lub studentem.....	48
IX. Zgłaszanie i wyrejestrowywanie z ubezpieczeń społecznych osób, które wykonują umowy cywilnoprawne	48
X. Podstawa wymiaru i finansowanie składek na ubezpieczenia społeczne osób, które wykonują umowy cywilnoprawne.....	51
1. Podstawa wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne.....	51
2. Wysokość składek na ubezpieczenia społeczne.....	58
3. Zasady finansowania składek na ubezpieczenia społeczne	59
XI. Zasady podlegania ubezpieczeniom społecznym przez osoby, które wykonują pracę na podstawie umów zlecenia zawartych do 13 stycznia 2000 r.	60
XII. Podstawa prawna.....	61

I. Wstęp

Ten poradnik kierujemy do płatników składek oraz osób, które są przez nich uprawnione do wypełniania dokumentów ubezpieczeniowych.

Przygotowany przez nas poradnik przybliży Ci tematykę ubezpieczeń społecznych oraz ułatwi dopełnianie formalności związanych z obowiązkiem ubezpieczeń społecznych i opłacaniem składek. Poradnik podzieliliśmy na rozdziały, aby umożliwić Ci proste odszukanie niezbędnych informacji.

W opracowaniu znajdziesz zagadnienia związane z:

- zasadami podlegania ubezpieczeniom społecznym i ubezpieczeniu zdrowotnemu przez zleceniobiorców,
- zbiegami tytułów do ubezpieczeń społecznych, gdzie jednym z tytułów jest wykonywanie pracy na podstawie umowy zlecenia,
- zasadami zgłaszania i wyrejestrowywania z ubezpieczeń społecznych osób, które wykonują umowy cywilnoprawne,
- podstawą wymiaru i finansowaniem składek na ubezpieczenia społeczne i ubezpieczenie zdrowotne zleceniobiorców.

Znajomość zagadnień opisanych w poradniku pozwoli Ci prawidłowo:

- zgłaszać do ubezpieczeń społecznych i ubezpieczenia zdrowotnego zleceniobiorców,
- opłacać i rozliczać składki.

Ważne! Jeżeli chcesz poznać zasady:

- objęcia obowiązkiem ubezpieczeń społecznych i ubezpieczenia zdrowotnego,
- finansowania składek na te ubezpieczenia oraz
- sporządzania dokumentów ubezpieczeniowych,

które dotyczą niań przeczytaj -> ["Nianie w ubezpieczeniach - kompendium"](#).

II. Słowniczek

- **CEiDG** - Centralna Ewidencja i Informacja o Działalności Gospodarczej.
- **Umowa o świadczenie usług** - przepisy, które dotyczą umowy zlecenia stosuj odpowiednio do umów o świadczenie usług, które nie są uregulowane innymi przepisami Kodeksu cywilnego.
- **Kontrakt menedżerski** - menedżerów zatrudnia się zarówno na podstawie umów o pracę, jak i umów cywilnoprawnych. W obu sytuacjach możesz używać pojęcia kontrakt menedżerski. W większości przypadków nazwa ta odnosi się do umów o świadczenie usług. Istota kontraktu sprowadza się do zarządzania przedsiębiorstwem przez wykwalifikowanego menedżera w imieniu i na rzecz spółki. Kontrakt menedżerski jest umową starannego działania, co oznacza, że menedżer nie zobowiązuje się do uzyskania konkretnego efektu swojej działalności, lecz do zachowania należytej staranności w zarządzaniu firmą.
- **Państwo członkowskie UE albo EFTA** - państwo członkowskie Unii Europejskiej lub Europejskiego Stowarzyszenia Wolnego Handlu.
- **Zjednoczone Królestwo** - Zjednoczone Królestwo Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej.
- **Pracownik** - osoba, która pozostaje w stosunku pracy, a także osoba, która wykonuje pracę na podstawie umowy agencyjnej, umowy zlecenia lub innej umowy o świadczenie usług, do której zgodnie z Kodeksem cywilnym stosuje się przepisy dotyczące zlecenia, albo umowy o dzieło, jeżeli umowę taką zawarła z pracodawcą, z którym pozostaje w stosunku pracy, lub jeżeli w ramach takiej umowy wykonuje pracę na rzecz pracodawcy, z którym pozostaje w stosunku pracy.
- **Przychód** - w rozumieniu przepisów podatkowych - są to otrzymywane lub pozostawione do dyspozycji podatnika w roku kalendarzowym pieniądze i wartości pieniężne oraz wartość otrzymywanych świadczeń w naturze i innych nieodpłatnych świadczeń.
- **Umowa agencyjna** - przez umowę agencyjną osoba, która przyjmuje zlecenie (agent) zobowiązuje się, w zakresie działalności swego przedsiębiorstwa, do stałego pośredniczenia - za wynagrodzeniem - przy zawieraniu z klientami umów na rzecz przedsiębiorcy, który dał zlecenie albo do zawierania umów w jego imieniu. Umowę agencyjną charakteryzuje stałość działalności oraz wynagrodzenie za pozytywny wynik działania.
- **Umowa o dzieło** - przez umowę o dzieło osoba, która przyjmuje zamówienie zobowiązuje się do wykonania oznaczonego dzieła, a osoba, która zamawia do zapłaty wynagrodzenia. Przy umowie o dzieło kluczowe jest osiągnięcie uzgodnionego przez strony rezultatu.
- **Umowa zlecenia** - przez umowę zlecenia osoba, która przyjmuje zlecenie zobowiązuje się do dokonania określonej czynności prawnej dla osoby, która

daje zlecenie. Osoba, która przyjmuje zlecenie zobowiązuje się do należytej staranności.

- **Zleceniobiorca** - osoba, która wykonuje pracę na podstawie umowy agencyjnej lub umowy zlecenia albo innej umowy o świadczenie usług, do której zgodnie z Kodeksem cywilnym stosuje się przepisy dotyczące zlecenia lub osoba, która współpracuje ze zleceniobiorcą.
- **„Preferencyjne składki” na ubezpieczenia społeczne** - podstawa wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne osoby prowadzącej działalność gospodarczą ustalana zgodnie z art. 18a ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, tj. nie niższa niż 30% kwoty minimalnego wynagrodzenia obowiązującego w danym roku.
- **„Mały ZUS”** - podstawa wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne osoby prowadzącej działalność gospodarczą, której roczny przychód z tytułu prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej w poprzednim roku kalendarzowym nie przekroczył kwoty 120 000 zł, uzależniona od tego przychodu, tj. ustalana zgodnie z art. 18c ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych (nie niższa niż 30% kwoty minimalnego wynagrodzenia obowiązującego w styczniu danego roku i nie wyższa niż 60% prognozowanego przeciętnego wynagrodzenia miesięcznego).

Ważne! Jeżeli chcesz dowiedzieć się więcej o tematyce umów cywilnoprawnych, w tym poznać orzecznictwo, przeczytaj materiał -> [dostępny na stronie internetowej](#).

III. Umowa zlecenia jako jedyny tytuł do ubezpieczeń społecznych

Obowiązkowe ubezpieczenia społeczne

Zleceniobiorca jest objęty obowiązkiem ubezpieczeń społecznych:

- emerytalnym,
- rentowymi,
- wypadkowym,

od dnia oznaczonego w umowie jako dzień rozpoczęcia jej wykonywania do dnia rozwiązania lub wygaśnięcia tej umowy.

Dobrowolne ubezpieczenie chorobowe

Dla zleceniobiorcy ubezpieczenie chorobowe jest dobrowolne. Zleceniobiorca będzie objęty dobrowolnym ubezpieczeniem chorobowym od dnia wskazanego we wniosku o objęcie tym ubezpieczeniem, o ile zgłoszenie do obowiązkowych ubezpieczeń emerytalnego i rentowych zostanie złożone przez płatnika w ustawowym terminie. Terminie ten to 7 dni od dnia rozpoczęcia wykonywania umowy zlecenia.

W pozostałych sytuacjach zleceniobiorca będzie objęty dobrowolnym ubezpieczeniem chorobowym od dnia wskazanego we wniosku, nie wcześniej jednak niż od dnia, w którym wniosek został złożony.

Dobrowolne ubezpieczenie chorobowe zleceniobiorcy ustanie:

- od dnia wskazanego we wniosku o wyłączenie z tego ubezpieczenia, nie wcześniej jednak niż od dnia, w którym wniosek został złożony,
- od dnia rozwiązania lub wygaśnięcia umowy zlecenia, czyli od dnia ustania tytułu do podlegania przez zleceniobiorcę ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym.

IV. Zbiegi tytułów do ubezpieczeń społecznych – umowa zlecenia i inne tytuły

Zleceniobiorca może mieć kilka tytułów do ubezpieczeń społecznych, np. pracować na podstawie umowy o pracę i umowy zlecenia. Zapoznaj się z poniższymi wyjaśnieniami i przykładami w zakresie obowiązku ubezpieczeń społecznych w przypadku zbiegu tytułów do ubezpieczeń społecznych. Znajomość zagadnień opisanych w rozdziale pozwoli płatnikowi prawidłowo:

- zgłaszać do ubezpieczeń społecznych zleceniobiorców,
- opłacać i rozliczać składki.

Zleceniobiorca, z drugiej strony, dowie się do jakich ubezpieczeń powinien być zgłoszony, i jak powinno wyglądać opłacanie za niego składek.

1. Kilka umów zleceń

Obowiązek ubezpieczeń społecznych

Zleceniobiorca:

- którego podstawa wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe w danym miesiącu jest niższa od kwoty minimalnego wynagrodzenia,
- który spełnia warunki do objęcia obowiązkowo ubezpieczeniami emerytalnym i rentowymi z innych tytułów,

podlega obowiązkowo tym ubezpieczeniom jako zleceniobiorca oraz z kolejnej lub kolejnych umów zlecenia.

Ważne!

Zasady tej nie stosuje się, jeżeli łączna podstawa wymiaru składek z tytułu wykonywania pracy na podstawie umowy zlecenia lub z kilku umów osiąga kwotę minimalnego wynagrodzenia.

Ustalenie podstawy wymiaru składek

Ustal podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe:

- dla każdego miesiąca odrębnie,
- nie uwzględniaj podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe wykazanej za miesiąc po ustaniu danego tytułu ubezpieczenia, tj. za miesiąc, w którym ubezpieczony nie podlegał już ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym ani jeden dzień. Rozlicz składki za ubezpieczonego i wykaż kod tytułu ubezpieczenia, który rozpoczyna się od 30 00 (w tym miesiącu nie zachodzi bowiem zbieg z tą umową),
- według kolejności powstawania tytułów.

Zleceniobiorca może zmienić tytuł do obowiązkowych ubezpieczeń, jednak wybór ten nie może naruszać wyżej wskazanych zasad. Ubezpieczony może także dobrowolnie, na swój wniosek, być objęty ubezpieczeniami emerytalnym i rentowymi z pozostałych, wszystkich lub wybranych tytułów.

Z umowy zlecenia, wobec której istnieje ustalony obowiązek ubezpieczeń emerytalnego i rentowych, podstawa wymiaru składek na te ubezpieczenia za dany miesiąc powinna być ustalana odpowiednio na podstawie art. 18 ust. 1 w zw. z ust. 3 albo art. 18 ust. 7 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych.

Kwota minimalnego wynagrodzenia nie jest kwotą graniczną podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe. Ustalenia łącznej podstawy wymiaru składek dokonujesz jedynie w celu rozstrzygnięcia obowiązku ubezpieczeń emerytalnego i rentowych w razie zbiegu określonych tytułów ubezpieczeń.

W przypadku zleceniobiorców, dla których odpłatność w umowie zlecenia określiłeś (jako płatnik) miesięcznie kwotowo, w odniesieniu do miesiąca, w którym wystąpiła niezdolność do pracy, która skutkuje:

- uzyskaniem niższego przychodu lub
- niezyskaniem go,

przy sumowaniu podstaw wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe uwzględnij kwotę określoną w umowie zlecenia. Niezdolność do pracy musi być związana z korzystaniem przez zleceniobiorcę z zasiłku z ubezpieczenia społecznego. Zasada ta nie ma zastosowania w przypadku osób, dla których odpłatność w umowie została określona w kwotowej stawce godzinowej, akordowej albo prowizyjnie.

Ważne! Powyższe zasady zastosuj do rozstrzygnięcia zbiegu umowy zlecenia z:

- wykonywaniem współpracy ze zleceniobiorcą,
- byciem duchownym,
- byciem posłem lub senatorem,
- wykonywaniem pracy nakładczej,
- wykonywaniem współpracy z osobą, która prowadzi pozarolniczą działalność albo wykonywanie współpracy z osobą, która korzysta z tzw. ulgi na start.

Ważne! Zapoznaj się z poniższymi kwotami. Ułatwi Ci to zrozumienie przykładów.

Kwota minimalnego wynagrodzenia za pracę:

- od 1 stycznia 2018 r. – 2100 zł
- od 1 stycznia 2019 r. – 2250 zł
- od 1 stycznia 2020 r. – 2600 zł
- od 1 stycznia 2021 r. – 2800 zł
- od 1 stycznia 2022 r. – 3010,00 zł
- od 1 stycznia 2023 r. do 30 czerwca 2023 r. – 3490 zł

- od 1 lipca 2023 r. – 3600 zł

Kwota 60% prognozowanego przeciętnego wynagrodzenia miesięcznego w:

- 2018 r. - 2665,80 zł
- 2019 r. – 2859 zł
- 2020 r. - 3136,20 zł
- 2021 r. - 3155,40 zł
- 2022 r. - 3553,20 zł
- 2023 r. – 4161 zł

Przykład 1

Anna wykonuje pracę na podstawie umowy zlecenia zawartej z Albertem. W umowie określili 1 stycznia 2023 r. jako dzień rozpoczęcia wykonywania pracy. Następnie Anna zawarła umowę zlecenia z Andrzejem. W umowie określili 12 stycznia 2023 r. jako dzień rozpoczęcia wykonywania pracy.

Przychód uzyskany w styczniu 2023 r. wyniósł:

- z tytułu umowy zawartej z Albertem - 1100 zł,
- z tytułu umowy zawartej z Andrzejem - 900 zł.

Anna jest objęta obowiązkiem ubezpieczeń emerytalnym i rentowymi w styczniu 2023 r. z obu tytułów (tj. u Alberta od 1 do 31 stycznia, a u Andrzeja od 12 do 31 stycznia).

Przykład 2

Bartosz wykonuje pracę na podstawie umowy zlecenia zawartej z Barbarą. W umowie określili 1 stycznia 2023 r. jako dzień rozpoczęcia wykonywania pracy. Następnie Bartosz zawarł umowę zlecenia z Bogdanem. W umowie określili 11 stycznia 2023 r. jako dzień rozpoczęcia wykonywania pracy.

Przychód uzyskany w styczniu 2023 r. wyniósł:

- z tytułu umowy zawartej z Barbarą - 1300 zł,
- z tytułu umowy zawartej z Bogdanem - 3400 zł.

Bartosz jest objęty obowiązkiem ubezpieczeń: emerytalnym i rentowymi w styczniu 2023 r. z obu tytułów (tj. u Barbary od 1 do 31 stycznia, a u Bogdana od 11 do 31 stycznia).

Przykład 3

Celina wykonuje pracę na podstawie umowy zlecenia zawartej z Czarkiem. W umowie określili 5 stycznia 2023 r. jako dzień rozpoczęcia wykonywania pracy. Następnie Celina zawarła:

- umowę zlecenia z Czesławem. W umowie określili 19 stycznia 2023 r. jako dzień rozpoczęcia wykonywania pracy,

- umowę zlecenia z Cezarym. W umowie określili 23 stycznia 2023 r. jako dzień rozpoczęcia wykonywania pracy.

Przychód uzyskany w styczniu 2023 r. wyniósł:

- z tytułu umowy zawartej z Czarkiem - 1100 zł,
- z tytułu umowy zawartej z Czesławem - 300 zł,
- z tytułu umowy zawartej z Cezarym - 2400 zł.

Celina jest objęta obowiązkiem ubezpieczeń: emerytalnym i rentowymi w styczniu 2023 r. z tytułu wszystkich trzech umów zlecenia (tj. u Czarka od 5 do 31 stycznia, u Czesława od 19 do 31 stycznia, a u Cezarego od 23 do 31 stycznia).

Łączna podstawa wymiaru składek z umów zawartych z płatnikami: Czarkiem i Czesławem nie osiągnęła minimalnego wynagrodzenia, dlatego obowiązek ubezpieczeń emerytalnego i rentowych rodzi także umowa zawarta z Cezarym.

Przykład 4

Dawid wykonuje pracę na podstawie umowy zlecenia zawartej z Dariuszem. W umowie określili 1 stycznia 2023 r. jako dzień rozpoczęcia wykonywania pracy. Następnie Dawid zawarł:

- umowę zlecenia z Danutą. W umowie określili 5 stycznia 2023 r. jako dzień rozpoczęcia wykonywania pracy,
- umowę zlecenia z Darią. W umowie określili 20 stycznia 2023 r. jako dzień rozpoczęcia wykonywania pracy.

Przychód uzyskany w styczniu 2023 r. wyniósł:

- z tytułu umowy zawartej z Dariuszem - 1500 zł,
- z tytułu umowy zawartej z Danutą - 3600 zł.

Dawid podlega obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym w styczniu 2023 r. z tytułu umów zlecenia zawartych z Dariuszem i Danutą. Z tych umów łączna podstawa wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe osiągnęła minimalne wynagrodzenie, stąd kolejna umowa zawarta z Darią, z której Dawid uzyskał w tym miesiącu przychód w wysokości 12400 zł, nie rodzi obowiązku ubezpieczeń emerytalnego i rentowych.

Przykład 5

Ewa wykonuje pracę na podstawie umowy zlecenia zawartej z Ernestem. W umowie określili 5 stycznia 2019 r. jako dzień rozpoczęcia wykonywania pracy. Następnie Ewa zawarła:

- umowę zlecenia z Edwardem. W umowie określili 11 stycznia 2019 r. jako dzień rozpoczęcia wykonywania pracy,
- umowę zlecenia z Edmundem. W umowie określili 20 stycznia 2019 r. jako dzień rozpoczęcia wykonywania pracy.

Wszystkie umowy zostały rozwiązane 31 stycznia 2019 r.

Podstawa wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe za styczeń 2019 r. z tytułu umowy zawartej z Ernestem wynosi 2500 zł.

Ewa podlega obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym w styczniu 2019 r. z tytułu umowy zlecenia zawartej z Ernestem. Ponieważ z tego tytułu podstawa wymiaru osiąga kwotę minimalnego wynagrodzenia, z umów zawartych: z Edwardem (przychód osiągnięty w tym miesiącu – 2000 zł) i Edmundem (przychód osiągnięty w tym miesiącu – 11000 zł) Ewa nie będzie podlegała obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym.

Przykład 6

Felicjan wykonuje pracę na podstawie umowy zlecenia zawartej z Franciszką. W umowie określili 4 stycznia 2019 r. jako dzień rozpoczęcia wykonywania pracy. Rozwiązanie umowy nastąpiło z dniem 30 marca 2019 r. Ponadto Felicjan zawarł:

- umowę zlecenia z Feliksem. W umowie określono 10 stycznia 2019 r. jako dzień rozpoczęcia wykonywania pracy, a umowa została rozwiązana z dniem 26 marca 2019 r.,
- umowę zlecenia z Fabianne. W umowie określili 16 stycznia 2019 r. jako dzień rozpoczęcia wykonywania pracy, a umowa została rozwiązana 8 marca 2019 r.

Przychód uzyskany w styczniu wyniósł:

- z tytułu umowy zawartej z Franciszką - 800 zł,
- z tytułu umowy zawartej z Feliksem - 0 zł (zgodnie z umową wynagrodzenie wypłacane jest 10 dnia następnego miesiąca za dany miesiąc),
- z tytułu umowy zawartej z Fabianne - 0 zł (zgodnie z umową wynagrodzenie wypłacone zostało po zakończeniu umowy - 15 kwietnia 2019 r.).

Przychód uzyskany w lutym wyniósł:

- z tytułu umowy zawartej z Franciszką - 800 zł,
- z tytułu umowy zawartej z Feliksem - 800 zł,
- z tytułu umowy zawartej z Fabianne - 0 zł.

Przychód uzyskany w marcu wyniósł:

- z tytułu umowy zawartej z Franciszką - 800 zł,
- z tytułu umowy zawartej z Feliksem - 800 zł,
- z tytułu umowy zawartej z Fabianne - 0 zł.

Przychód uzyskany w kwietniu wyniósł:

- z tytułu umowy zawartej z Feliksem - 800 zł,
- z tytułu umowy zawartej z Fabianne - 3000 zł.

W obu przypadkach jest to przychód po ustaniu tytułu do ubezpieczeń (umowy uległy rozwiązaniu w poprzednim miesiącu).

Obowiązek ubezpieczeń emerytalnego i rentowych rodzą:

- w styczniu, w lutym i marcu wszystkie trzy umowy (łączna podstawa wymiaru składek nie osiąga kwoty minimalnego wynagrodzenia),

- w kwietniu Felicjan nie podlega już ubezpieczeniom społecznym, a tym samym nie zachodzi zbieg tytułów do ubezpieczeń emerytalnego i rentowych, natomiast Feliks i Fabianne zobowiązani są rozliczyć i opłacić składki od przychodu, który stanowi podstawę wymiaru składek uzyskanego po ustaniu tytułu ubezpieczenia (z kodem tytułu ubezpieczenia który rozpoczyna się od 30 00).

Przykład 7

Grażyna od 10 stycznia 2019 r. wykonuje pracę u Gustawa na podstawie trzech umów zlecenia A, B i C (przedmioty tych umów są różne). Umowy A i B zostały zawarte na czas nieokreślony, a umowa C na okres do 20 lutego 2019 r. Wynagrodzenie z tytułu wykonywania umowy A i B płatne jest 26 dnia danego miesiąca za ten miesiąc, natomiast wynagrodzenie z tytułu wykonywania umowy C w kwocie 1850 zł wypłacone ma być 20 marca 2019 r., czyli po jej zakończeniu. Grażyna w dniu zawarcia umów wskazała: umowy A i B do obowiązkowych ubezpieczeń emerytalnego i rentowych.

Przychód uzyskany w styczniu 2019 r. wyniósł:

- z tytułu umowy A - 1100 zł,
- z tytułu umowy B - 1600 zł.

Przychód uzyskany w lutym 2019 r. wyniósł:

- z tytułu umowy A - 1100 zł,
- z tytułu umowy B - 1600 zł.

Przychód uzyskany w marcu 2019 r. wyniósł:

- z tytułu umowy A - 1100 zł,
- z tytułu umowy B - 1600 zł,
- z tytułu umowy C - 1850 zł.

Grażyna podlega obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym z tytułów umów A i B (łączna podstawa wymiaru składek osiąga kwotę minimalnego wynagrodzenia). Ponieważ umowa C nie rodzi obowiązku ubezpieczeń społecznych Gustaw nie jest zobowiązany do opłacania składek na te ubezpieczenia od przychodu uzyskanego z tytułu jej wykonywania w marcu 2019 r.

Przykład 8

Hektor wykonuje pracę na podstawie trzech umów zlecenia:

- zawartej z Haliną, w której określili 1 marca 2023 r. jako dzień rozpoczęcia wykonywania pracy. Umowa została rozwiązana z dniem 26 marca 2023 r.
- zawartej z Hieronimem, w której określili 22 marca 2023 r. jako dzień rozpoczęcia wykonywania pracy. Umowa została rozwiązana z dniem 31 maja 2023 r.
- zawartej z Hubertem, w której określili 28 marca 2023 r. jako dzień rozpoczęcia wykonywania pracy. Umowa została rozwiązana z dniem 31 maja 2023 r.

Przychód uzyskany w marcu 2023 r. wyniósł:

- z tytułu umowy z Haliną - 0 zł,
- z tytułu umowy z Hieronimem - 3600 zł,
- z tytułu umowy z Hubertem - 0 zł.

Przychód uzyskany w kwietniu 2023 r. wyniósł:

- z tytułu umowy z Haliną - 5000 zł (przychód po ustaniu tytułu do ubezpieczeń),
- z tytułu umowy z Hieronimem - 1000 zł,
- z tytułu umowy z Hubertem - 1900 zł.

Przychód uzyskany w maju 2023 r. wyniósł:

- z tytułu umowy z Hieronimem - 4300 zł,
- z tytułu umowy z Hubertem - 1900 zł.

Hektor podlega obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym:

- w marcu - z tytułów umów zawartych z Haliną i Hieronimem (łączna podstawa wymiaru składek osiąga kwotę minimalnego wynagrodzenia). Umowa zawarta z Hubertem, z tytułu której w tym miesiącu Hektor nie uzyskał przychodu, nie rodzi już obowiązku ubezpieczeń społecznych,
- w kwietniu - z tytułów umów zawartych z płatnikami Hieronimem i Hubertem. Umowa zawarta z Haliną została rozwiązana 26 marca 2023 r., a tym samym przychód osiągnięty z tytułu jej wykonywania nie podlega sumowaniu. W tym miesiącu zbieg tytułów ubezpieczenia dotyczy wyłącznie umów zawartych z Hieronimem i Hubertem. Natomiast od przychodu osiągniętego w tym miesiącu z tytułu wykonywania umowy zawartej z Haliną, powinien on rozliczyć i opłacić należne składki na zasadach ogólnych,
- w maju - z tytułu umowy zawartej z Hieronimem, ponieważ z tytułu tej umowy podstawa wymiaru składek osiąga minimalne wynagrodzenie. Umowa z Hubertem nie rodzi już obowiązku ubezpieczeń społecznych.

Przykład 9

Iwona wykonuje pracę na podstawie dwóch umów zlecenia:

- zawartej z Irkiem, w której określili 1 marca 2022 r. jako dzień rozpoczęcia wykonywania pracy i 31 grudnia 2022 r. jako dzień jej rozwiązania. Wynagrodzenie (11800 zł) zostało wypłacone 10 stycznia 2023 r.,
- zawartej z Igozem w której określili 10 marca 2022 r. jako dzień rozpoczęcia wykonywania pracy i 31 grudnia 2022 r. jako dzień jej rozwiązania. Wynagrodzenie (4200 zł) zostało wypłacone 15 stycznia 2023 r.

Iwona nie uzyskała z tych tytułów żadnych innych przychodów, które stanowiły podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne.

Iwona podlega obowiązkowo ubezpieczeniu emerytalnemu i rentowym z tytułów obu umów, tj.

- z tytułu umowy zawartej z Irkiem w okresie od 1 marca do 31 grudnia 2022 r.,

- z tytułu umowy zawartej z Igiem w okresie od 10 marca do 31 grudnia 2022 r.

W żadnym z miesięcy tego okresu z tytułu umowy zawartej z Irkiem podstawa wymiaru składek nie osiąga bowiem minimalnego wynagrodzenia. Ponadto obaj płatnicy w dokumentach rozliczeniowych za styczeń 2023 r. są zobowiązani rozliczyć składki na ubezpieczenia społeczne od przychodu, który stanowi podstawę wymiaru składek osiągniętego przez ubezpieczonego w tym miesiącu (po ustaniu tytułu do tych ubezpieczeń) z kodem tytułu ubezpieczenia, który rozpoczyna się od 30 00.

Przykład 10

Jan wykonuje pracę na podstawie dwóch umów zlecenia:

- zawartej z Joanną, w której określili 10 marca 2022 r. jako dzień rozpoczęcia wykonywania pracy i 31 grudnia 2022 r. jako dzień jej rozwiązania. Wynagrodzenie w wysokości 3950 zł jest wypłacane za każdy miesiąc 28 dnia tego miesiąca,
- zawartej z Jakubem, w której określili 15 marca 2022 r. jako dzień rozpoczęcia wykonywania pracy i 31 grudnia 2022 r. jako dzień jej rozwiązania. Wynagrodzenie (10000 zł) zostało wypłacone 15 stycznia 2023 r. Jan nie uzyskał z tego tytułu żadnych innych przychodów.

Jan podlega obowiązkowo ubezpieczeniu emerytalnemu i rentowym z tytułu umowy zawartej z Joanną. Podstawa wymiaru składek z tego tytułu osiąga bowiem kwotę minimalnego wynagrodzenia.

W dokumentach rozliczeniowych za styczeń 2023 r. Jakub jest zobowiązany rozliczyć składki na ubezpieczenia społeczne od przychodu, który stanowi podstawę wymiaru składek osiągniętego przez zleceniobiorcę w tym miesiącu (po ustaniu tytułu do tych ubezpieczeń) z kodem tytułu ubezpieczenia, który rozpoczyna się od 30 00.

Przykład 11

Kamil wykonuje pracę na podstawie trzech umów zlecenia:

- zawartej z Krystyną, w której określili 1 stycznia 2023 r. jako dzień rozpoczęcia wykonywania pracy i 30 kwietnia 2023 r. jako dzień jej rozwiązania,
- zawartej z Kingą, w której określili 10 lutego 2023 r. jako dzień rozpoczęcia wykonywania pracy i 20 marca 2023 r. jako dzień jej rozwiązania,
- zawartej z Klaudią, w której określili 20 lutego 2023 r. jako dzień rozpoczęcia wykonywania pracy i 30 kwietnia 2023 r. jako dzień jej rozwiązania.

Przychód uzyskany w styczniu 2023 r. wynosi:

- z tytułu umowy zawartej z Krystyną - 0 zł.

Przychód uzyskany w lutym 2023 r. wynosi:

- z tytułu umowy zawartej z Krystyną - 3850 zł,
- z tytułu umowy zawartej z Kingą - 2000 zł,
- z tytułu umowy zawartej z Klaudią - 1000 zł.

Przychód uzyskany w marcu 2023 r. wynosi:

- z tytułu umowy zawartej z Krystyną - 1100 zł,
- z tytułu umowy zawartej z Kingą - 3500 zł,
- z tytułu umowy zawartej z Klaudią - 5000 zł.

Przychód uzyskany w kwietniu 2023 r. wynosi:

- z tytułu umowy zawartej z Krystyną - 1150 zł,
- z tytułu umowy zawartej z Klaudią - 6000 zł.

Kamil podlega obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym:

- z tytułu umowy zawartej z Krystyną od 1 stycznia do 30 kwietnia 2023 r.,
- z tytułu umowy zawartej z Kingą od 1 marca do 20 marca 2023 r. W lutym podstawa wymiaru składek osiągnęła minimalne wynagrodzenie u Krystyny, więc umowa z Kingą nie rodziła obowiązku ubezpieczeń emerytalnego i rentowych. W marcu z tytułu umowy zawartej z Krystyną podstawa wymiaru nie osiąga minimalnego wynagrodzenia, dlatego umowa z Kingą staje się tytułem do obowiązkowych ubezpieczeń,
- z tytułu umowy zawartej z Klaudią od 1 kwietnia do 30 kwietnia 2023 r. (w tym miesiącu z tytułu umowy zawartej z Krystyną podstawa wymiaru składek nie osiąga minimalnego wynagrodzenia). W lutym nie był to tytuł do obowiązkowych ubezpieczeń emerytalnego i rentowych ponieważ podstawa wymiaru składek na te ubezpieczenia z tytułu umowy zawartej z Krystyną osiągnęła minimalne wynagrodzenie, a w marcu łączna podstawa wymiaru składek u płatników: Krystyny i Kingi osiągnęła minimalne wynagrodzenie.

Przykład 12

Lucyna wykonuje pracę na podstawie trzech umów zlecenia:

- zawartej z Lucjanem, w której określili 1 lutego 2022 r. jako dzień rozpoczęcia wykonywania pracy i 31 grudnia 2022 r. jako dzień jej rozwiązania. Wynagrodzenie (6000 zł) zostało wypłacone 15 stycznia 2023 r. Umowa ta rodziła obowiązek ubezpieczeń społecznych,
- zawartej z Ludwikiem, w której określili 1 stycznia 2023 r. jako dzień rozpoczęcia wykonywania pracy i 31 stycznia 2023 r. jako dzień jej rozwiązania. Wynagrodzenie (1000 zł) zostało wypłacone 31 stycznia 2023 r.,
- zawartej z Leonem, w której określili 10 stycznia 2023 r. jako dzień rozpoczęcia wykonywania pracy i 25 stycznia 2023 r. jako dzień jej rozwiązania. Wynagrodzenie (500 zł) zostało wypłacone 31 stycznia 2023 r.

Lucyna nie uzyskała z tych tytułów żadnych innych przychodów, które stanowią podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne.

Lucyna w styczniu 2023 r. podlega obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym z tytułu umowy zawartej z Ludwikiem i umowy zawartej z Leonem.

Podstawa wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe z tytułu umowy zawartej z Lucjanem nie jest uwzględniana w sumowaniu, ponieważ w styczniu Lucyna

nie podlegała już ubezpieczeniom z tego tytułu (jest to przychód po ustaniu tytułu, rozliczany z kodem tytułu ubezpieczenia, który rozpoczyna się od 30 00).

Przykład 13

Łukasz do 11 stycznia 2019 r. współpracuje przy prowadzeniu pozarolniczej działalności.

Od 25 stycznia 2019 r. jest zatrudniony na podstawie umowy zlecenia zawartej z Łucją, a od 26 stycznia 2019 r. jest zatrudniona na podstawie umowy zlecenia zawartej z Łazarzem. Przychód z tytułu umów zlecenia wyniósł w styczniu:

- z umowy zlecenia zawartej z Łucją - 300 zł,
- z umowy zlecenia zawartej z Łazarzem - 150 zł.

Z tytułu współpracy składki zostały rozliczone od podstawy wymiaru 1014,48 zł (w 2019 r. 60% prognozowanego przeciętnego wynagrodzenia miesięcznego (2859 zł / 31) x 11). W styczniu 2019 r. Łukasz podlega obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym zarówno z tytułu wykonywania współpracy przy prowadzeniu pozarolniczej działalności jak i z umów zlecenia.

Przykład 14

Marcin uzyskał status duchownego 10 stycznia 2019 r. Zawarł umowę zlecenia od 15 stycznia 2019 r. W styczniu 2019 r. przychód z tytułu wykonywania umowy zlecenia wyniósł 500 zł, a za każdy kolejny 1000 zł. Podstawa wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe za duchownego za styczeń wynosi 1596,77 zł. Łączna podstawa wymiaru wynosi 2096,77 zł. Tym samym w styczniu 2019 r. Marcin będzie podlegał obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym zarówno jako duchowny, jak i z tytułu wykonywania umowy zlecenia. Od 1 lutego 2019 r. obowiązkowo będzie podlegać wyłącznie jako duchowny (podstawa osiąga minimalne wynagrodzenie).

Przykład 15

Natalia jest zatrudniona na podstawie umowy zlecenia od 1 stycznia 2023 r. Przychód w tym miesiącu wyniósł 2800 zł. Dodatkowo od 15 stycznia 2023 r. jest zatrudniona na podstawie umowy o pracę nakładczą. Przychód z tego tytułu w styczniu wyniósł 2300 zł. Natalia w styczniu 2023 r. podlega obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym z obu tytułów - jako zleceniobiorca i jako wykonawca.

Przykład 16

Olga od 1 stycznia 2023 r. jest zatrudniona na podstawie dwóch umów zlecenia oraz jako wykonawca. Przychód w styczniu wyniósł:

- z tytułu umowy zlecenia zawartej z Olafem - 2200 zł,
- z tytułu umowy zlecenia zawartej z Oskarem - 1600 zł,

- z tytułu pracy nakładczej - 4000 zł.

Ponieważ wszystkie tytuły powstały w tym samym dniu Olga wskazuje tytuł/tytuły, które będą rodzić obowiązek ubezpieczeń. Jeśli wskaże pracę nakładczą, to nie będzie podlegała obowiązkowo z tytułu umów zlecenia. Jeśli wskaże umowy zlecenia zawarte z Olafem i Oskarem, to umowa o pracę nakładczą nie będzie rodziła obowiązku ubezpieczeń emerytalnego i rentowych.

Przykład 17

Piotr wykonuje pracę na podstawie umowy zlecenia:

- zawartej z Patrycją, w której określili 1 marca 2022 r. jako dzień rozpoczęcia wykonywania pracy i 31 grudnia 2022 r. jako dzień jej rozwiązania. Odpłatność za każdy miesiąc została ustalona w umowie zlecenia, w kwocie 4300 zł,
- zawartej z Pauliną, w której określili 1 marca 2022 r. jako dzień rozpoczęcia wykonywania pracy i 31 maja 2022 r. jako dzień jej rozwiązania. Wynagrodzenie (4200 zł) zostało wypłacone 15 lipca 2022 r.

W kwietniu 2022 r. Piotr uzyskał zasiłek z ubezpieczenia chorobowego w związku z niezdolnością do pracy od 1 do 14 kwietnia. Podstawa wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe z tytułu umowy zawartej z Patrycją wyniosła 2400 zł. Ponieważ jednak zleceniobiorca ma w umowie zlecenia określoną stałą odpłatność kwotową (osiąga minimalne wynagrodzenie) tylko ta umowa będzie rodzić obowiązek ubezpieczeń emerytalnego i rentowych także w kwietniu (w pozostałych miesiącach podstawa wymiaru składek osiąga minimalne wynagrodzenie z tytułu umowy zawartej z Patrycją).

2. Umowa zlecenia i umowa o pracę

a. Umowa zlecenia zawarta z własnym pracodawcą lub wykonywana na rzecz pracodawcy

Nie zgłaszaj do ubezpieczeń społecznych osoby **jako zleceniobiorcy** jeśli:

- wykonuje umowę zlecenia zawartą z własnym pracodawcą,
- w ramach umowy zlecenia zawartej z innym podmiotem niż własny pracodawca wykonuje pracę na rzecz swojego pracodawcy.

W tej sytuacji, osoba ta z tytułu wykonywania umowy zlecenia podlega ubezpieczeniom społecznym na takich samych zasadach jak w przypadku umowy o pracę. Podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne stanowi łączny przychód, uzyskiwany z umowy o pracę oraz z umowy zlecenia. Pracodawca z tytułu zawartej umowy zlecenia nie zgłasza zleceniobiorcy do ubezpieczeń. Uzyskany przychód z tej umowy wykazuje, wraz z przychodem ze stosunku pracy, w imiennym raporcie miesięcznym składanym za pracownika.

Ważne! W świetle uchwały Sądu Najwyższego (z 2 września 2009 r., II UZP 6/09) pracodawca, którego pracownik wykonuje na jego rzecz pracę w ramach umowy cywilnoprawnej zawartej z innym podmiotem, jest płatnikiem składek na ubezpieczenia społeczne za tę osobę. Pracodawca, a więc podmiot, na rzecz którego wykonywana jest praca w ramach umowy cywilnoprawnej ma obowiązek rozliczać i opłacać należne składki za wyżej wymienione osoby, tak jak za osoby, które wykonują pracę w ramach umowy cywilnoprawnej zawartej z własnym pracodawcą.

Ważne! Powyższa zasada nie ma zastosowania do osób, które przebywają na urlopie macierzyńskim, wychowawczym lub bezpłatnym. Jeśli pracodawca zatrudni na podstawie umowy zlecenia własnego pracownika, który przebywa na urlopie macierzyńskim, wychowawczym czy bezpłatnym, to z tytułu wykonywania pracy na podstawie umowy zlecenia podlega on ubezpieczeniom na zasadach przewidzianych dla zleceniobiorców.

Przykład 18

Teresa wykonuje pracę na podstawie umowy zlecenia, zawartej ze spółką z o.o., w okresie od 1 do 31 sierpnia 2023 r. Jednocześnie jest pracownikiem tej spółki od 1 lipca 2022 r.

Teresa podlega obowiązkowo ubezpieczeniom społecznym zarówno z tytułu umowy o pracę, jak i z tytułu umowy zlecenia. Pracodawca, jako płatnik składek, zobowiązany był zgłosić Teresę od 1 lipca 2022 r. do obowiązkowych ubezpieczeń: emerytalnego, rentowych, chorobowego i wypadkowego, z tytułu zawartej umowy o pracę. Nie zgłasza natomiast Teresy do ubezpieczeń z tytułu umowy zlecenia. Powinien jedynie dodać przychód uzyskany z umowy zlecenia do przychodu z umowy o pracę i wykazać tę sumę w imiennym raporcie miesięcznym składanym za sierpień 2023 r. Raport powinien oznaczyć kodem tytułu ubezpieczeń właściwym dla pracownika (01 XX XX).

Przykład 19

Od 1 do 31 marca 2023 r. Weronika wykonywała pracę na podstawie umowy zlecenia zawartej z Wiktorem. Jednocześnie, od 1 lipca 2022 r., Weronika jest pracownikiem Władysława. W ramach zawartej z Wiktorem umowy zlecenia wykonywała pracę na rzecz swojego pracodawcy - Władysława.

Weronika od 1 lipca 2022 r. podlega obowiązkowo ubezpieczeniom społecznym z tytułu umowy o pracę. Władysław zobowiązany był dokonać zgłoszenia do ubezpieczeń społecznych swojego pracownika od 1 lipca 2022 r., na druku ZUS ZUA, z kodem tytułu ubezpieczeń właściwym dla pracownika (01 XX XX). Przychód z tej umowy Władysław powinien wykazać wraz z przychodem ze stosunku pracy, w imiennym raporcie miesięcznym składanym za pracownika z kodem tytułu ubezpieczeń 01 XX XX, za miesiąc jego uzyskania lub postawienia do dyspozycji.

Przykład 20

Zenon zawarł od 1 stycznia 2023 r. z własnym pracownikiem - Zofią, która przebywa na urlopie wychowawczym, umowę zlecenia.

Zofia przebywa na urlopie wychowawczym i wykonuje jednocześnie umowę zlecenia. Jest objęta obowiązkiem ubezpieczeń społecznych z tytułu umowy zlecenia. Przebywanie na urlopie wychowawczym nie stanowi wówczas tytułu do tych ubezpieczeń. Pomimo, że Zofia przebywa na urlopie wychowawczym jest nadal pracownikiem Zenona, z tytułu zawartej umowy zlecenia podlega ubezpieczeniom na zasadach przewidzianych dla zleceniobiorców. Tym samym Zenon musi odprowadzić za Zofię składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe oraz ubezpieczenie wypadkowe. Składka na ubezpieczenie chorobowe jest opłacana na dobrowolny wniosek Zofii.

Przykład 21

Żaklina zawarła od 1 stycznia 2023 r. z własnym pracownikiem - Żanetą, która przebywa na urlopie macierzyńskim i pobiera z tego tytułu zasiłek macierzyński, umowę zlecenia.

Od 1 stycznia 2023 r. Żaneta podlega obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym z tytułu pobierania zasiłku macierzyńskiego. Może ona dobrowolnie, na swój wniosek, być objęta ubezpieczeniami emerytalnym i rentowymi również z tytułu wykonywania umowy zlecenia.

b. Umowa zlecenia z innym podmiotem niż własny pracodawca i niewykonywana na jego rzecz

Jeśli zleceniobiorca pozostaje jednocześnie w stosunku pracy (czyli spełnia warunki do objęcia obowiązkowymi ubezpieczeniami emerytalnymi i rentowymi z umowy o pracę oraz jednej lub kilku umów zlecenia) zgłoś go wyłącznie do obowiązkowego ubezpieczenia zdrowotnego po spełnieniu poniższych warunków:

- w umowie o pracę ma zagwarantowane co najmniej minimalne wynagrodzenie,
- w razie braku zagwarantowania co najmniej minimalnego wynagrodzenia (co może mieć miejsce w przypadku pracowników zatrudnionych w niepełnym wymiarze czasu pracy) - jeśli podstawa wymiaru składek z tytułu stosunku pracy, w przeliczeniu na okres miesiąca wynosi co najmniej minimalne wynagrodzenie.

Jeśli podstawa wymiaru składek z tytułu umowy o pracę w przeliczeniu na pełen miesiąc, będzie niższa niż minimalne wynagrodzenie (przy braku zagwarantowanego w umowie o pracę minimalnego wynagrodzenia), dopiero łączna podstawa wymiaru

składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe z tytułów: umowy o pracę oraz umowy/umów zlecenia, która osiągnie kwotę minimalnego wynagrodzenia skutkuje, że kolejne tytuły nie będą rodzić obowiązku tych ubezpieczeń.

Ważne!

Zbieg wykonywania umowy zlecenia z:

- członkostwem w rolniczej spółdzielni produkcyjnej lub spółdzielni kółek rolniczych,
- pobieraniem świadczenia szkoleniowego, świadczenia socjalnego, zasiłku socjalnego,
- pobieraniem wynagrodzenia, które przysługuje w okresie korzystania ze świadczenia górniczego, lub w okresie korzystania ze stypendium na przekwalifikowania,

rozstrzygaj na takich samych zasadach jak opisany zbieg umowy zlecenia z umową o pracę.

Tytuły wyżej wskazane zawsze rodzą obowiązek ubezpieczeń emerytalnego i rentowych. Przy ustalaniu łącznej podstawy wymiaru składek na te ubezpieczenia zawsze w pierwszej kolejności uwzględnij podstawę wymiaru składek z powyższych tytułów, w szczególności ze stosunku pracy. Pozostałe zasady sumowania obowiązują jak przy zbiegu kilku umów zlecenia – patrz Rozdział IV punkt 1.

Przykład 22

Alina jest zatrudniona na podstawie umowy o pracę w wymiarze czasu pracy $\frac{1}{4}$ etatu przez Artura od 1 stycznia 2023 r. W umowie o pracę nie ma zagwarantowanego minimalnego wynagrodzenia. Comiesięcznie podstawa wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe z tego tytułu wynosi 1200 zł. Jednocześnie Alina zawarła dwie umowy zlecenia (nie są wykonywane na rzecz Artura):

- z Aleksandrą - w umowie określili 1 stycznia 2023 r. jako dzień rozpoczęcia wykonywania pracy,
- z Agnieszką - w umowie określili 10 stycznia 2023 r. jako dzień rozpoczęcia wykonywania pracy.

W styczniu 2023 r. z tytułu umowy zlecenia zawartej z Aleksandrą Alina osiągnęła przychód w wysokości 1000 zł, a z tytułu umowy zawartej z Agnieszką - 2850 zł. Alina w styczniu 2023 r. obowiązkowo podlega ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym z tytułu umowy o pracę oraz z tytułów obu umów zlecenia (suma podstaw wymiaru składek z tytułu umowy o pracę i pierwszej umowy zlecenia (z Aleksandrą) nie osiąga kwoty minimalnego wynagrodzenia).

Przykład 23

Bożena jest zatrudniona na podstawie umowy o pracę w wymiarze czasu pracy $\frac{1}{2}$ etatu przez Balbinę od 1 lutego 2023 r. W umowie o pracę nie ma zagwarantowanego minimalnego wynagrodzenia. Comiesięcznie podstawa wymiaru składek z tego tytułu wynosi 2600 zł. Wcześniej Bożena zawarła dwie umowy zlecenia (praca nie jest wykonywana na rzecz Balbiny):

- z Bronisławem – w umowie określili 1 stycznia 2023 r. jako dzień rozpoczęcia wykonywania pracy,
- z Błażejem - w umowie określili 25 stycznia 2023 r. jako dzień rozpoczęcia wykonywania pracy.

W styczniu i lutym 2023 r. z umowy zawartej z Bronisławem osiągnęła przychód w wysokości po 1000 zł, a z umowy zawartej z Błażejem - po 5000 zł.

W styczniu 2023 r. Bożena podlegała obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym z tytułu obu umów zlecenia (tj. zawartej z Bronisławem od 1 stycznia, a z Błażejem - od 25 stycznia).

W lutym 2023 r. Bożena obowiązkowo podlega ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym z tytułu umowy o pracę oraz z tytułu umowy zlecenia zawartej z Bronisławem (suma podstaw wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe z tytułu umowy o pracę i umowy zlecenia z Bronisławem osiąga kwotę minimalnego wynagrodzenia). Dlatego kolejna umowa zlecenia (z Błażejem) nie rodzi obowiązku ubezpieczeń emerytalnego i rentowych.

Jeśli zleceniobiorca pozostaje jednocześnie w dwóch lub więcej stosunkach pracy, to dla celów ustalenia obowiązku ubezpieczeń społecznych z tytułu umowy zlecenia zsumuj podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia z tytułu wszystkich umów o pracę. W sytuacji gdy łącznie wynoszą one co najmniej tyle, ile wynosi kwota minimalnego wynagrodzenia za pracę, zleceniobiorca podlega z tego tytułu dobrowolnie ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym.

Przykład 24

Cecylia jest zatrudniona na podstawie dwóch umów o pracę w wymiarze czasu pracy każda - $\frac{1}{4}$ etatu przez Cypriana i Cyryla od 1 września 2019 r. W umowach o pracę nie ma zagwarantowanego minimalnego wynagrodzenia. Comiesięcznie podstawa wymiaru składek z tytułu tych umów wynosi po 700 zł. Cecylia zawarła również dwie umowy zlecenia (praca nie jest wykonywana na rzecz pracodawców):

- z Danielem - w umowie określili 1 lutego 2019 r. jako dzień rozpoczęcia wykonywania pracy,
- z Dominikiem - w umowie określili 15 lutego 2019 r. jako dzień rozpoczęcia wykonywania pracy.

W lutym 2019 r. z tytułu umowy zlecenia zawartej z Danielem osiągnęła przychód w wysokości 150 zł, a z tytułu umowy zawartej z Dominikiem - 3000 zł.

Cecylia w lutym obowiązkowo podlega ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym z tytułu umów o pracę oraz z tytułów obu umów zlecenia (suma podstaw wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe z tytułu umów o pracę i umowy zlecenia zawartej z Danielem nie osiąga kwoty minimalnego wynagrodzenia).

Przykład 25

Ewelina jest zatrudniona na podstawie dwóch umów o pracę w wymiarze czasu pracy każda - ½ etatu przez Edytę i Elizę od 1 stycznia 2019 r. W umowach o pracę ma więc łącznie zagwarantowane minimalne wynagrodzenie. W lutym 2019 r. podstawa wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe z tytułu obu umów wyniosła łącznie 1300 zł, z uwagi na zwolnienie lekarskie. Jednocześnie Ewelina zawarła dwie umowy zlecenia (praca nie jest wykonywana na rzecz pracodawców):

- z Emilią - w umowie określili 1 stycznia 2019 r. jako dzień rozpoczęcia wykonywania pracy,
- z Elwirą - w umowie określili 15 stycznia 2019 r. jako dzień rozpoczęcia wykonywania pracy.

W styczniu i lutym 2019 r. z tytułu umowy zlecenia zawartej z Emilią osiągnęła przychód po 2000 zł, a z tytułu umowy zawartej z Elwirą – po 500 zł.

W styczniu i w lutym 2019 r. Ewelina podlega obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym jedynie z tytułu obu umów o pracę. Ponieważ zagwarantowane wynagrodzenie z tych umów po zsumowaniu osiąga kwotę minimalnego wynagrodzenia.

3. Umowa zlecenia i prowadzenie pozarolniczej działalności

Poniższe zasady odnoszą się do sytuacji, gdy umowa zlecenia nie jest wykonywana w ramach prowadzonej działalności, a jej przedmiot nie pokrywa się z przedmiotem tej działalności.

Osoba, która prowadzi pozarolniczą działalność - w rozumieniu przepisów Prawo przedsiębiorców, to przedsiębiorca, czyli:

- osoba fizyczna,
- osoba prawna i
- jednostka organizacyjna, która nie jest osobą prawną, a której odrębna ustawa przyznaje zdolność prawną.

Przedsiębiorca to także wspólnik spółki cywilnej w zakresie wykonywanej działalności gospodarczej. Podjęcie działalności gospodarczej przez osobę fizyczną wymaga wpisu do CEIDG. Osoba fizyczna może podjąć wykonywanie działalności gospodarczej od dnia złożenia wniosku o wpis do CEIDG.

Obowiązkiem ubezpieczeń społecznych może być również objęta osoba, która współpracuje z osobą, która:

- prowadzi pozarolniczą działalność lub
- korzysta z „ulgi na start”.

Osoba, która prowadzi pozarolniczą działalność to:

- osoba, która prowadzi pozarolniczą działalność gospodarczą na podstawie przepisów ustawy Prawo przedsiębiorców lub innych przepisów szczególnych;
- twórca i artysta;
- osoba, która prowadzi działalność w zakresie wolnego zawodu:
 - w rozumieniu przepisów o zryczałtowanym podatku dochodowym od niektórych przychodów osiąganych przez osoby fizyczne,
 - z której przychody są przychodami z działalności gospodarczej w rozumieniu przepisów o podatku dochodowym od osób fizycznych;
- wspólnik jednoosobowej spółki z ograniczoną odpowiedzialnością oraz wspólnicy spółki jawnej, komandytowej lub partnerskiej;
- akcjonariusz prostej spółki akcyjnej wnoszący do spółki wkład, którego przedmiotem jest świadczenie pracy lub usług;
- komplementariusz w spółce komandytowo-akcyjnej;
- osoba, która prowadzi publiczną lub niepubliczną szkołę, inną formę wychowania przedszkolnego, placówkę lub ich zespół, na podstawie przepisów ustawy - Prawo oświatowe.

Nie jest działalnością gospodarczą tzw. działalność nieewidencjonowana („nierejestrowa”) czyli nie wpisana do CEiDG. Osoby, które wykonują taką działalność nie podlegają ani ubezpieczeniom społecznym, ani ubezpieczeniu zdrowotnemu.

- a. Osoba, która prowadzi pozarolniczą działalność, dla której minimalną podstawę wymiaru składek z tytułu działalności stanowi 60% prognozowanego przeciętnego wynagrodzenia miesięcznego**

Zleceniobiorca, który jednocześnie prowadzi pozarolniczą działalność, podlega obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym z tytułu tej działalności, jeśli z tytułu wykonywania umowy zlecenia podstawa wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe jest niższa od najniższej podstawy wymiaru składek dla osób, które prowadzą pozarolniczą działalność (60% prognozowanego przeciętnego wynagrodzenia miesięcznego).

Jeśli podstawa wymiaru składek będzie wynosiła co najmniej tyle ile najniższa podstawa przy prowadzeniu pozarolniczej działalności, tej osobie będzie przysługiwał wybór tytułu do obowiązkowych ubezpieczeń emerytalnego i rentowych. Nie stosuj w tym przypadku sumowania podstaw wymiaru składek.

Zleceniobiorca może dobrowolnie, na swój wniosek, być objęty ubezpieczeniami emerytalnym i rentowymi również z tytułu wykonywania umowy zlecenia lub współpracy.

Ważne! Powyższa zasada rozstrzygania zbiegu tytułów do ubezpieczeń ma zastosowanie do wszystkich osób, które prowadzą pozarolniczą działalność (nie tylko działalność gospodarczą) deklarujących do podstawy wymiaru składek kwoty nie niższe niż minimalne wynagrodzenie.

Przykład 26

Franciszka wykonuje pracę na podstawie umowy zlecenia zawartej z Faustyną. W umowie określili datę rozpoczęcia wykonywania pracy na 1 kwietnia 2023 r. Rozwiązanie umowy nastąpiło z dniem 31 maja 2023 r. Następnie Franciszka od 1 maja 2023 r. stała się współnikiem spółki jawnej. Za maj zadeklarowała podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe w wysokości 4161 zł. Przychody osiągnięte z tytułu umowy zlecenia zawartej z Faustyną wynoszą:

- w kwietniu - 4500 zł,
- w maju - 2500 zł.

Franciszka w kwietniu podlega obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym z tytułu umowy zlecenia (nie występuje zbieg tytułów ubezpieczeń). W maju podlega obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym z tytułu prowadzenia pozarolniczej działalności.

- b. Osoba, która prowadzi pozarolniczą działalność gospodarczą, dla której właściwa jest podstawa wymiaru składek w kwocie niższej niż minimalne wynagrodzenie - korzysta z „preferencyjnych składek” na ubezpieczenia społeczne (art. 18a ustawy) lub z „małego ZUS” (art. 18c ustawy)**

Ubezpieczony będzie objęty obowiązkiem ubezpieczeń emerytalnym i rentowymi z obu tytułów (umowa zlecenia + działalność gospodarcza), chyba że łączna podstawa wymiaru składek na te ubezpieczenia z tego tytułu lub tytułów osiągnie kwotę minimalnego wynagrodzenia. Kolejny tytuł lub tytuły nie będą rodziły tego obowiązku. Ubezpieczony może na bieżąco zmienić tytuł do obowiązkowych ubezpieczeń emerytalnego i rentowych.

Przykład 27

Grzegorz prowadzi pozarolniczą działalność gospodarczą od 1 lutego 2023 r. Z tytułu działalności rozlicza „preferencyjne składki” za każdy miesiąc od podstawy wymiaru składek w wysokości 30% minimalnego wynagrodzenia (spełnia warunki z art. 18a ustawy). Od 1 marca 2023 r. wykonuje pracę na podstawie umowy zlecenia. Przychód z tytułu wykonywania umowy w każdym miesiącu wynosi 1500 zł. Grzegorz podlega obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym z obu tytułów.

Przykład 28

Eryk od 2023 r. prowadzi pozarolniczą działalność gospodarczą, dla której najniższa podstawa wymiaru składek w 2023 r. wyniosła 1634,76 zł („mały ZUS”). Jednocześnie jest zatrudniony na podstawie dwóch umów zlecenia:

- zawartej z Ewą, w której określili datę rozpoczęcia jej wykonywania na 1 lutego 2023 r.,
- zawartej z Ewelina, w której określili datę rozpoczęcia jej wykonywania na 10 lutego 2023 r.

Przychód w każdym miesiącu z tytułu umowy zawartej z Ewą wynosi 1500 zł, a z Ewelina - 2800 zł. Ponieważ działalność gospodarcza jest pierwszym tytułem do ubezpieczeń społecznych podlega im nadal z tytułu działalności. Skoro w lutym 2023 r. łączna podstawa wymiaru składek z tytułu umów zlecenia osiąga minimalne wynagrodzenie, Eryk może tytuł do obowiązkowych ubezpieczeń emerytalnego i rentowych - z działalności, na umowy zlecenia.

Przykład 29

Z tytułu prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej Fabian spełnia warunki do podlegania ubezpieczeniom społecznym od 1 lutego 2023 r. Rozlicza składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe za każdy miesiąc od kwoty 30% minimalnego wynagrodzenia, tj. 1047 zł (spełnia warunki ustawowe). Następnie Fabian zawarł umowy zlecenia:

- z Feliksem, w której określili datę rozpoczęcia jej wykonywania na 1 marca 2023 r.,
- z Ferdynandem, w której określili datę rozpoczęcia jej wykonywania na 1 kwietnia 2023 r.

Przychód z tytułu wykonywania umowy zawartej z Feliksem wynosi comiesięcznie 1800 zł, a z Ferdynandem - 1900 zł.

Fabian podlega obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym:

- w lutym 2023 r. z tytułu prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej,
- w marcu 2023 r. z tytułu prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej oraz umowy zawartej z Feliksem,
- w kwietniu 2023 r. z tytułu prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej, umowy zawartej z Feliksem oraz umowy zawartej z

Ferdynandem (łączna podstawa wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe z tytułu działalności oraz z tytułu umowy zawartej z Feliksem nie osiąga minimalnego wynagrodzenia).

Przykład 30

Grażyna rozpoczęła prowadzenie pozarolniczej działalności gospodarczej od 1 stycznia 2023 r. Spełnia warunki ustawowe do „preferencyjnych składek” na ubezpieczenia emerytalne i rentowe (art. 18a ustawy). Deklaruje jednak do podstawy wymiaru składek comiesięcznie kwotę 3490 zł. Grażyna zawarła umowę zlecenia na okres od 1 marca do 31 marca 2023 r. Z tytułu tej umowy przychód wyniósł w marcu 4500 zł.

Ponieważ z tytułu prowadzenia działalności podstawa wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe w marcu 2023 r. osiąga minimalne wynagrodzenie, z tytułu umowy zlecenia Grażyna nie podlega obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym.

c. Umowa zlecenia w ramach prowadzonej pozarolniczej działalności gospodarczej

W sytuacji, gdy:

- osoba prowadzi pozarolniczą działalność gospodarczą,
- w ramach tej działalności zawiera umowę zlecenia,
- przedmiot umowy jest taki sam jak przedmiot prowadzonej działalności,

podlega ubezpieczeniom społecznym tylko z tytułu prowadzonej działalności gospodarczej. Z tytułu wykonywania umowy zlecenia nie ma obowiązku ubezpieczeń (ani obowiązkowo, ani dobrowolnie).

Ważne! Aby umowa zlecenia mogła być traktowana jako wykonywana w ramach prowadzonej działalności gospodarczej, warunkiem jest, aby przychód z niej uzyskiwany był opodatkowany jako przychód z działalności gospodarczej.

Zgodnie z art. 5b ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych, za pozarolniczą działalność gospodarczą nie uznaje się czynności, jeżeli łącznie spełnione są następujące warunki:

- odpowiedzialność wobec osób trzecich za rezultat tych czynności oraz ich wykonywanie, z wyłączeniem odpowiedzialności za popełnienie czynów niedozwolonych, ponosi zlecający wykonanie tych czynności,
- są one wykonywane pod kierownictwem oraz w miejscu i czasie wyznaczonych przez zlecającego te czynności,

- osoba wykonująca te czynności nie ponosi ryzyka gospodarczego związanego z prowadzoną działalnością.

Jeśli organ podatkowy uzna, że czynności wykonywane w ramach umowy zlecenia są dla celów podatkowych działalnością wykonywaną osobiście (nie są czynnościami wykonywanymi w ramach pozarolniczej działalności gospodarczej), wówczas osoba, która wykonuje tylko taką umowę podlega obowiązkowo ubezpieczeniom społecznym jako zleceniobiorca.

Jeśli zleceniobiorca wykonuje również czynności w ramach pozarolniczej działalności gospodarczej, podlega obowiązkowo ubezpieczeniom społecznym jako zleceniobiorca lub osoba, która prowadzi działalność (następuje wówczas zbieg tytułów do ubezpieczeń społecznych – rozstrzygany na zasadach ogólnych – patrz punkt a i b).

Po uznaniu przez organ podatkowy, że czynności wykonywane w ramach umowy są dla celów podatkowych działalnością wykonywaną osobiście (nie są czynnościami wykonywanymi w ramach pozarolniczej działalności gospodarczej), to w sytuacjach, które budzą wątpliwości co do rodzaju umowy (umowa zlecenia czy umowa o dzieło) obowiązek ubezpieczeń społecznych, lub jego brak, ZUS ustali w oparciu o treść umowy oraz warunki świadczenia pracy i wypłaty wynagrodzenia.

Przykład 31

Od 1 lutego 2023 r. Hubert prowadzi działalność gospodarczą. W ramach tej działalności zawarł umowę zlecenia. Przedmiot umowy zlecenia pokrywa się z zakresem prowadzonej przez Huberta działalności, a przychód uzyskiwany z umowy jest opodatkowany jako przychód z działalności gospodarczej.

Hubert podlega obowiązkowo ubezpieczeniom: emerytalnemu, rentowym i wypadkowemu oraz dobrowolnie ubezpieczeniu chorobowemu z tytułu prowadzenia działalności gospodarczej. Z tytułu wykonywania umowy zlecenia nie jest obejmowany ubezpieczeniami - ani obowiązkowo, ani dobrowolnie.

Ważne! W przypadku, gdy:

- umowa o świadczenie usług albo zlecenia zawarta została pomiędzy pracodawcą, a pracownikiem, który jednocześnie posiada wpis do CEiDG i
- jest jedyną umową z podmiotem jaką wykonuje pracownik (nie jest wykonywana na rzecz innych niż pracodawca podmiotów lub osób)

umowa ta nie może zostać uznana za wykonywaną w ramach działalności. Takie działanie sugeruje, że działalność gospodarcza została założona jedynie w celu wykonywania pracy na rzecz swojego pracodawcy bez ograniczeń, które wynikają z przepisów prawa pracy. Do tej sytuacji będzie miał zastosowanie art. 8 ust. 2a ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych. Pracodawca jest zobowiązany doliczyć przychód z umowy do podstawy wymiaru składek pracownika (patrz niżej pkt 4 a).

Przykład 32

Od 1 marca 2023 r. Ilona uzyskała wpis do CEIDG. Jednocześnie jest pracownikiem lgi. Jako przedsiębiorca zawiera umowę o świadczenie usług ze swoim pracodawcą. Nie wykonuje działalności gospodarczej w innym zakresie. Pracodawca lga ma obowiązek doliczyć przychód z umowy do podstawy wymiaru składek pracownika - Ilony i odprowadzić od tej sumy składki na ubezpieczenia społeczne.

1. Umowa o pracę i umowa zlecenia oraz prowadzenie pozarolniczej działalności

a. Umowa o pracę i umowa zlecenia z własnym pracodawcą oraz prowadzenie pozarolniczej działalności

Jeśli osoba, która wykonuje równocześnie pracę na podstawie umowy o pracę i zawartej z własnym pracodawcą umowy zlecenia, dodatkowo prowadzi pozarolniczą działalność, obowiązkowe są dla niej:

- ubezpieczenia społeczne z tytułu umowy o pracę oraz
- niezależnie od wysokości osiągniętej w ramach stosunku pracy podstawy wymiaru składek, również ubezpieczenia z tytułu umowy zlecenia. Taka umowa zlecenia jest traktowana jak umowa o pracę.

Jeśli w umowie o pracę pracownik ma zagwarantowane minimalne wynagrodzenie albo wynagrodzenie w przeliczeniu na okres miesiąca jest wyższe niż minimalne, to z pozarolniczej działalności ubezpieczenia są dobrowolne.

Przykład 33

Jolanta jest współnikiem spółki jawnej, a od 1 marca 2023 r., wykonuje pracę na podstawie umowy o pracę i umowy zlecenia zawartej z własnym pracodawcą. Z tytułu umowy o pracę osiąga miesięcznie wynagrodzenie w wysokości 2950 zł, z tytułu umowy zlecenia miesięczne wynagrodzenie wynosi 1500 zł.

Jolanta podlega obowiązkowo ubezpieczeniom społecznym jako pracownik (z tytułu stosunku pracy i umowy zlecenia). Z tytułu bycia współnikiem spółki jawnej ubezpieczenia emerytalne i rentowe są dla niej dobrowolne, gdyż łączna podstawa wymiaru składek z umowy o pracę i umowy zlecenia, w przeliczeniu na okres miesiąca, jest wyższa od minimalnego wynagrodzenia za pracę.

b. Umowa o pracę i umowa zlecenia z innym podmiotem niż własny pracodawca i niewykonywana na jego rzecz oraz prowadzenie pozarolniczej działalności

Pracownik, który jednocześnie jest zleceniobiorcą (inny podmiot niż pracodawca) i jednocześnie prowadzi pozarolniczą działalność gospodarczą, jest objęty ubezpieczeniami społecznymi z tytułu stosunku pracy.

Jeśli podstawa wymiaru składek z umowy o pracę, w przeliczeniu na okres miesiąca, wynosi mniej niż minimalne wynagrodzenie, obowiązek ubezpieczeń powstaje z kolejnego tytułu. Drugi obowiązkowy tytuł do podlegania ubezpieczeniom jest ustalany w zależności od wysokości podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne z umowy zlecenia - patrz Rozdział IV pkt 3.

Jeśli podstawa wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne ze stosunku pracy, w przeliczeniu na okres miesiąca, wynosi co najmniej tyle, ile minimalne wynagrodzenie za pracę, to zarówno z tytułu wykonywania umowy zlecenia, jak i z tytułu prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej osoba ta podlega ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym dobrowolnie.

Przykład 34

Kinga wykonuje pracę na podstawie umowy zlecenia zawartej z Karolem. W umowie określili datę rozpoczęcia wykonywania pracy na dzień 1 kwietnia 2023 r. Rozwiązanie umowy nastąpiło z dniem 31 maja 2023 r.

Kinga 2 kwietnia 2023 r. została zatrudniona na podstawie umowy o pracę w wymiarze czasu pracy 1/2 etatu przez Kacpra. W umowie o pracę nie ma zagwarantowanego minimalnego wynagrodzenia. Comiesięczna podstawa wymiaru składek z tytułu umowy o pracę wynosi 2600 zł.

Następnie Kinga od 15 kwietnia 2023 r. została objęta obowiązkowymi ubezpieczeniami społecznymi z tytułu prowadzenia działalności gospodarczej. Ustala podstawę wymiaru składek ubezpieczenia emerytalne i rentowe od zadeklarowanej kwoty nie niższej niż 30% minimalnego wynagrodzenia za pracę (art. 18a ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych). Umowa zlecenia nie jest wykonywana na rzecz pracodawcy.

W kwietniu 2023 r. przychód z tytułu umowy zlecenia zawartej z Karolem wynosi 0 zł, a podstawa wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe z tytułu prowadzenia działalności - 558,40 zł (kwota 30% minimalnego wynagrodzenia, pomniejszona o 14 dni kwietnia, kiedy działalność nie była jeszcze prowadzona). W maju z tytułu umowy zlecenia zawartej z Karolem przychód wyniósł 1200 zł, a z tytułu prowadzenia działalności podstawa wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe wyniosła 1047 zł (30% minimalnego wynagrodzenia).

Kinga w kwietniu podlega obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym z wszystkich trzech tytułów. W maju podlega z tytułu umowy o pracę zawartej z płatnikiem Kacprem oraz umowy zlecenia zawartej z Karolem. Prowadzenie działalności gospodarczej w maju 2023 r. nie rodzi obowiązku tych ubezpieczeń

niezależnie od wysokości jaka zadeklarowana zostałaaby do podstawy wymiaru składek za ten miesiąc.

Przykład 35

Lucyna wykonywała pracę na podstawie umowy zlecenia zawartej z Leonem. W umowie określili datę rozpoczęcia wykonywania pracy na dzień 1 kwietnia 2023 r. Rozwiązanie umowy nastąpiło z dniem 31 maja 2023 r.

Lucyna w dniu 2 kwietnia 2023 r. została zatrudniona na podstawie umowy o pracę w wymiarze czasu pracy 1/2 etatu przez Lidię. W umowie o pracę nie ma zagwarantowanego minimalnego wynagrodzenia. Comiesięczna podstawa wymiaru składek z tytułu umowy o pracę wynosi 2000 zł.

Następnie Lucyna od 15 kwietnia 2023 r. rozpoczęła prowadzenie pozarolniczej działalności (właściwa dla niej minimalna podstawa wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe to 60% prognozowanego przeciętnego wynagrodzenia miesięcznego).

Umowa zlecenia nie jest wykonywana na rzecz pracodawcy.

W kwietniu przychód z tytułu umowy zlecenia zawartej z Leonem wynosi 1500 zł, a podstawa wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe z tytułu prowadzenia działalności – 2219,20 zł (kwota 60% prognozowanego przeciętnego wynagrodzenia miesięcznego obowiązującego w kwietniu 2023 r. pomniejszona o 14 dni, w których płatnik nie podlegał jeszcze ubezpieczeniom), a w maju z tytułu umowy zlecenia zawartej z Leonem przychód wyniósł 1500 zł, a z tytułu prowadzenia działalności podstawa wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe – 4161 zł (pełna kwota 60% prognozowanego przeciętnego wynagrodzenia miesięcznego w 2023 r.).

Lucyna w kwietniu podlega obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym z tytułu umowy o pracę oraz do 14 kwietnia 2023 r. - z tytułu umowy zlecenia zawartej z Leonem. Od 15 kwietnia 2023 r. oraz w maju 2023 r. podlega tym ubezpieczeniom z tytułu umowy o pracę oraz prowadzenia działalności.

2. Umowa zlecenia i prawo do emerytury lub renty

Zgłoś do obowiązkowych ubezpieczeń społecznych: emerytalnego i rentowych zleceniobiorcę, który jest emerytem lub rencistą.

W przypadku zawarcia więcej niż jednej umowy zlecenia, kolejne umowy będą rodziły obowiązek ubezpieczeń emerytalnego i rentowych, aż łączna podstawa wymiaru składek na te ubezpieczenia osiągnie minimalne wynagrodzenie. Dopiero kolejna umowa nie będzie już rodziła obowiązku tych ubezpieczeń.

Zasady sumowania podstaw wymiaru są analogiczne jak przy zbiegu dwóch lub więcej umów zlecenia. W przypadku, gdy zleceniobiorca, który jest emerytem lub rencistą wykonuje równocześnie pracę na podstawie umowy o pracę (umowa nie została zawarta z pracodawcą, z którym dana osoba pozostaje w stosunku pracy, a także w ramach umowy praca nie jest wykonywana na rzecz pracodawcy, z którym pozostaje w stosunku pracy), w pierwszej kolejności uwzględnij podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe z tytułu stosunku pracy (analogicznie jak w przypadku zleceniobiorcy, który nie posiada prawa do emerytury bądź renty).

Przykład 36

Łukasz jest emerytem i jednocześnie wykonuje dwie umowy zlecenia. Nie pozostaje w stosunku pracy. W umowie zawartej z Łucją określili 1 stycznia 2023 r. jako dzień rozpoczęcia wykonywania pracy, a w umowie zawartej z Lucjanem 20 stycznia 2023 r. jako dzień rozpoczęcia wykonywania pracy. W styczniu 2023 r. z tytułu umowy zawartej z Łucją przychód wyniósł 3860 zł, a z tytułu umowy zawartej z Lucjanem – 3200 zł. Łukasz obowiązkowo podlega ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym z tytułu umowy zawartej z Łucją. Umowa zawarta z Lucjanem nie rodzi obowiązku tych ubezpieczeń, ponieważ z tytułu umowy zawartej z Łucją, Łukasz osiąga minimalne wynagrodzenie.

Przykład 37

Monika jest rencistką, nie jest pracownikiem. Monika wykonuje umowy zlecenia:

- zawartą z Mirosławem - w umowie określili 1 stycznia 2023 r. jako dzień rozpoczęcia wykonywania pracy,
- zawartej z Markiem - w umowie określili 10 stycznia 2023 r. jako dzień rozpoczęcia wykonywania pracy,
- zawartej z Maciejem - w umowie określili 15 stycznia 2023 r. jako dzień rozpoczęcia wykonywania pracy.

Wszystkie umowy uległy rozwiązaniu z dniem 31 stycznia 2023 r.

Przychód osiągnięty w styczniu 2023 r. wynosi:

- z tytułu umowy zawartej z Mirosławem - 2600 zł,
- z tytułu umowy zawartej z Markiem - 1900 zł,
- z tytułu umowy zawartej z Maciejem - 2000 zł.

Monika obowiązkowo podlega ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym z tytułów umów zawartych z Mirosławem i Markiem. Z tytułu umowy zawartej z Maciejem nie podlega obowiązkowym ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym, ponieważ łączna podstawa z tytułu umów zawartych z Mirosławem i Markiem osiąga minimalne wynagrodzenie.

Przykład 38

Natalia jest emerytką. Od 1 maja 2022 r. jest pracownikiem (1/2 etatu) u Nikodema. W umowie o pracę nie ma zagwarantowanego minimalnego wynagrodzenia. Comiesięcznie podstawa wymiaru składek z tego tytułu wynosi 1900 zł. Jednocześnie Natalia zawarła umowy zlecenia (praca nie jest wykonywana na rzecz Nikodema):

- z Norbertem - w umowie określili 1 stycznia 2023 r. jako dzień rozpoczęcia wykonywania pracy,
- z Niną - w umowie określili 10 stycznia 2023 r. jako dzień rozpoczęcia wykonywania pracy.

W styczniu 2023 r. z tytułu umowy zlecenia zawartej z Norbertem osiągnęła przychód w wysokości 2500 zł, a z tytułu umowy zawartej z Niną - 5000 zł.

W styczniu 2023 r. Natalia podlega obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym z tytułu umowy o pracę i umowy zlecenia zawartej z Norbertem (suma podstaw wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe z tytułu umowy o pracę i umowy zlecenia osiąga kwotę minimalnego wynagrodzenia). Dlatego kolejna umowa zlecenia (z Niną) nie rodzi obowiązku ubezpieczeń emerytalnego i rentowych.

3. Umowa zlecenia oraz prowadzenie pozarolniczej działalności i prawo do emerytury lub renty

Osoba, która ma ustalone prawo do renty z tytułu niezdolności do pracy i jednocześnie:

- wykonuje umowę zlecenia oraz
- prowadzi pozarolniczą działalność gospodarczą

ma obowiązek ubezpieczeń społecznych z obu tych tytułów do czasu ustalenia prawa do emerytury. Zbieg do ubezpieczeń społecznych między umową zlecenia oraz prowadzeniem pozarolniczej działalności, rozstrzygaj na zasadach ogólnych - patrz Rozdział IV punkt 3.

Od dnia, od którego ustalone zostanie prawo do emerytury obowiązkowe będą ubezpieczenia społeczne z tytułu wykonywania umowy zlecenia. Z tytułu prowadzenia działalności gospodarczej ubezpieczenia będą dobrowolne, na wniosek.

Wyżej przedstawione zasady mają zastosowanie do osób, które prowadzą pozarolniczą działalność gospodarczą na podstawie ustawy Prawo przedsiębiorców lub innych przepisów szczególnych. Zatem osób, które:

- po dopełnieniu obowiązku uzyskania odpowiedniego wpisu, zgodnie z przepisami ustawy Prawo przedsiębiorców, w ramach tego wpisu prowadzą działalność zawodową oraz
- osób, które prowadzą działalność gospodarczą w ramach spółki cywilnej.

Zasada ta nie dotyczy osób, które:

- prowadzą pozarolniczą działalność gospodarczą i mają ustalone prawo do renty innej niż renta z tytułu niezdolności do pracy,
- mają ustalone prawo do renty z tytułu niezdolności do pracy i prowadzą pozarolniczą działalność inną niż pozarolnicza działalność gospodarcza,
- mają ustalone prawo do renty z tytułu niezdolności do pracy i współpracują przy prowadzeniu pozarolniczej działalności,
- pobierają renty rodzinne,
- mają ustalone prawo do np. „wojskowych czy policyjnych rent inwalidzkich” przyznawanych z tytułu „niezdolności do służby” czy rent rolniczych z tytułu niezdolności do pracy.

Osoby te z tytułu prowadzenia działalności lub współpracy podlegają ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym dobrowolnie.

Osoby, które prowadzą pozarolniczą działalność gospodarczą i mają ustalone prawo do renty z tytułu niezdolności do pracy, do czasu ustalenia prawa do emerytury, podlegają obowiązkowo ubezpieczeniom społecznym z tytułu prowadzenia działalności. Bez znaczenia jest fakt posiadania uprawnień i pobierania innego rodzaju renty. Istotne jest ustalenie prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy, a nie jej pobieranie.

Przykład 39

Otylia ma ustalone decyzją ZUS prawo do renty z tytułu niezdolności do pracy, od 1 lipca 2021 r. oraz jest współnikiem spółki cywilnej. Otylia od 1 lutego 2023 r. wykonuje również pracę na podstawie umowy zlecenia. Z tytułu umowy zlecenia podstawa wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne w każdym miesiącu jej trwania jest niższa od obowiązującej tę osobę najniższej podstawy wymiaru składek dla osób, które prowadzą pozarolniczą działalność (60% prognozowanego przeciętnego wynagrodzenia miesięcznego).

Od 1 lutego 2023 r. do czasu ustalenia prawa do emerytury, Otylia podlega:

- obowiązkowo ubezpieczeniom z tytułu prowadzenia działalności gospodarczej jako współnik spółki cywilnej,
- dobrowolnie z tytułu wykonywania umowy zlecenia.

Od dnia, od którego ustalone zostanie prawo do emerytury, obowiązkowe będą dla niej jedynie ubezpieczenia społeczne z tytułu wykonywania umowy zlecenia. Z tytułu prowadzenia działalności ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym podlegać będzie dobrowolnie, na swój wniosek.

Przykład 40

Patryk:

- ma ustalone prawo do renty rodzinnej,
- prowadzi od 1 kwietnia 2021 r. działalność gospodarczą,
- od 1 stycznia 2023 r. wykonuje pracę na podstawie umowy zlecenia.

Patryk od 1 stycznia 2023 r. (tj. od dnia rozpoczęcia wykonywania pracy na podstawie umowy zlecenia) obowiązkowo podlega ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym z tytułu umowy zlecenia. Natomiast z tytułu prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej podlega ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym dobrowolnie.

Przykład 41

Ryszard ma ustalone decyzją ZUS prawo do renty z tytułu niezdolności do pracy, jednocześnie prowadzi od 1 stycznia 2022 r. działalność gospodarczą, a od 1 stycznia 2023 r. wykonuje pracę na podstawie umowy zlecenia. Z tytułu umowy zlecenia podstawa wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne w każdym miesiącu jej trwania wynosi 3000 zł, czyli jest wyższa od obowiązującej tę osobę najniższej podstawy wymiaru składek z działalności gospodarczej (opłacającej „mały ZUS”) – w kwocie 1769,41 zł. Od 1 stycznia 2023 r. wykonywanie zarówno umowy zlecenia, jak i działalności gospodarczej jest dla Ryszarda obowiązkowym tytułem do ubezpieczeń. Podstawa wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne zarówno z umowy zlecenia jak i z tytułu działalności są niższe od kwoty minimalnego wynagrodzenia. Jeśli Ryszardowi zostanie przyznana emerytura będzie podlegać obowiązkowo ubezpieczeniom społecznym tylko z tytułu umowy zlecenia. Z tytułu wykonywania działalności gospodarczej ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym podlegać będzie dobrowolnie.

Przykład 42

Sabina pobiera rentę z tytułu niezdolności do pracy na podstawie ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników i jednocześnie wykonuje umowę zlecenia od 1 stycznia 2023 r. oraz prowadzi od 1 grudnia 2021 r. działalność gospodarczą. Z tytułu umowy zlecenia od 1 stycznia 2023 r. obowiązkowe są dla Sabiny ubezpieczenia emerytalne i rentowe. Z tytułu prowadzonej od 1 grudnia 2021 r. działalności gospodarczej podlega tym ubezpieczeniom dobrowolnie, na swój wniosek.

4. Umowa o pracę i umowa zlecenia oraz prawo do emerytury lub renty

- Umowa o pracę i umowa zlecenia z własnym pracodawcą lub wykonywana na rzecz pracodawcy oraz prawo do emerytury lub renty**

Osoba, która ma

- ustalone prawo do emerytury lub renty,

- wykonuje umowę zlecenia zawartą z własnym pracodawcą albo wykonuje w ramach takiej umowy pracę na rzecz własnego pracodawcy, jest objęta obowiązkiem ubezpieczeń społecznych zarówno z tytułu umowy o pracę, jak i z tytułu umowy zlecenia.

Przykład 43

Szymon ma ustalone prawo do emerytury oraz od 1 lutego 2022 r. jest pracownikiem w spółce jawnej. 15 kwietnia 2023 r. Szymon dodatkowo zawarł umowę zlecenia z własnym pracodawcą. Szymon jest objęty obowiązkiem ubezpieczeń społecznych jako pracownik i osoba, która wykonuje umowę zlecenia.

b. Umowa o pracę i umowa zlecenia z innym podmiotem niż własny pracodawca i niewykonywana na jego rzecz oraz prawo do emerytury lub renty

Zleceniobiorca, który:

- jest uprawniony do emerytury lub renty,
- jednocześnie wykonuje umowę o pracę (umowa zlecenia nie jest zawarta z pracodawcą ani nie jest wykonywana na jego rzecz),

na jego obowiązek ubezpieczeń społecznych wpływ ma wysokość podstawy wymiaru składek z tytułu umowy o pracę w przeliczeniu na pełen miesiąc. Analogicznie jak w przypadku zleceniobiorcy, który nie posiada uprawnień do emerytury lub renty (patrz Rozdział IV, punkt 2).

Zastosuj te same zasady sumowania podstaw wymiaru jak przy zbiegu dwóch lub więcej umów zlecenia (patrz Rozdział IV, punkt 1). Jeśli zleceniobiorca, który jest emerytem lub rencistą i jednocześnie pracownikiem (umowa nie została zawarta z pracodawcą, z którym dana osoba pozostaje w stosunku pracy, a także w ramach umowy praca nie jest wykonywana na rzecz pracodawcy, z którym pozostaje w stosunku pracy), w pierwszej kolejności uwzględniaj podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe z tytułu stosunku pracy.

Przykład 44

Tymon ma prawo do emerytury i jest od 1 lutego 2022 r. pracownikiem u Tadeusza (1/2 etatu). W umowie o pracę nie ma zagwarantowanego minimalnego wynagrodzenia. Comiesięcznie podstawa wymiaru składek wynosi 1800 zł. Jednocześnie Tymon zawarł dwie umowy zlecenia (praca nie jest wykonywana na rzecz Tadeusza) z:

- Tomaszem, od 1 do 31 marca 2023 r., z wynagrodzeniem 2800 zł,
- Tobiaszem od 16 do 31 marca 2023 r., z wynagrodzeniem 1900 zł.

Obowiązek ubezpieczeń emerytalnego i rentowych rodzi umowa o pracę zawarta z Tadeuszem oraz umowa zlecenia zawarta z Tomaszem. Umowa zawarta z Tobiaszem nie rodzi obowiązku tych ubezpieczeń.

5. Umowa zlecenia z uczniem lub studentem

Nie zgłaszaj do ubezpieczeń społecznych (ani dobrowolnych, ani obowiązkowych) zleceniobiorcy, który jest:

- uczniem szkół ponadpodstawowych albo
- studentem, który nie ukończył 26 lat.

Dla celów ubezpieczeń społecznych uznaje się, że **ucznikiem** - do 31 sierpnia każdego roku - jest osoba, która:

- kontynuuje naukę w tej samej szkole,
- skończyła szkołę i rozpoczyna naukę w szkole, w której rok szkolny rozpoczyna się 1 września,
- ukończyła szkołę i nie kontynuuje nauki.

Osoba, która przedstawi zaświadczenie o przyjęciu na studia wyższe, będzie uznawana przez placówkę ZUS za ucznia do 30 września.

Studentem jest osoba przyjęta na studia, która rozpoczyna studia i nabywa prawa studenta z chwilą złożenia ślubowania. Studia są prowadzone:

- 1) na poziomie pierwszego lub drugiego stopnia albo na jednolitych studiach magisterskich
- 2) na profilu:
 - praktycznym, na którym ponad połowa punktów ECTS jest przypisana zajęciom kształtującym umiejętności praktyczne,
 - ogólnoakademickim, na którym ponad połowa punktów ECTS jest przypisana zajęciom związanym z prowadzoną w uczelni działalnością naukową.

Studia stacjonarne **pierwszego stopnia** trwają co najmniej 6 semestrów, a jeżeli program studiów obejmuje efekty uczenia się umożliwiające uzyskanie kompetencji inżynierskich – co najmniej 7 semestrów. Może być na nie przyjęta osoba, która posiada świadectwo dojrzałości lub inny dokument wskazany w ustawie Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce.

Studia stacjonarne **drugiego stopnia** drugiego stopnia trwają od 3 do 5 semestrów. Może być na nie przyjęta osoba, która posiada dyplom ukończenia studiów

Stacjonarne **jednolite studia magisterskie** trwają od 9 do 12 semestrów. Może być na nie przyjęta osoba, która posiada świadectwo dojrzałości lub inny dokument wskazany w ustawie Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce.

Studia niestacjonarne mogą trwać dłużej niż odpowiednie studia stacjonarne.

Nie są studentami:

- uczestnicy studiów doktoranckich,
- uczestnicy studiów podyplomowych.

Przyjęcie na studia następuje przez:

- rekrutację,
- potwierdzenie efektów uczenia się,
- przeniesienie z innej uczelni lub uczelni zagranicznej.

ZUS uzna za studenta (dla celów ubezpieczeń społecznych) osobę od daty przyjęcia w poczet studentów uczelni i złożenia ślubowania do daty ukończenia studiów lub daty skreślenia z listy studentów. Jeżeli data ślubowania jest późniejsza niż dzień 1 października danego roku kalendarzowego, wówczas zwolnienie z obowiązku ubezpieczeń obejmuje także okres między 1 października, a dniem ślubowania.

Dniem ukończenia studiów jest:

- data złożenia egzaminu dyplomowego, a w przypadku studiów na kierunkach lekarskim, lekarsko-dentystycznym i weterynaria – data złożenia ostatniego wymaganego programem studiów egzaminu, a w przypadku studiów na kierunkach farmacja i fizjoterapia – data zaliczenia ostatniej wymaganej programem studiów praktyki.
- data skreślenia z listy studentów.

Z obowiązującego art. 109 ust. 2a ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce wynika, że osoba, która ukończyła studia pierwszego stopnia, zachowuje prawa studenta do dnia 31 października roku, w którym ukończyła te studia. Użyte w tym przepisie sformułowanie „zachowuje prawa studenta” nie jest tożsame z posiadaniem statusu studenta. Oznacza to, że nie zmieniły się zasady ustalania obowiązku ubezpieczeń społecznych tych osób.

Przy ustalaniu obowiązku ubezpieczeń społecznych studenta, który wykonuje pracę na podstawie umowy zlecenia nie ma znaczenia jego obywatelstwo, ani kraj odbywania przez niego studiów.

Jeżeli zawarłeś umowę zlecenia z własnym pracownikiem, który jest jednocześnie studentem lub uczniem w wieku do 26 lat, z tytułu umowy zlecenia opłacaj wszystkie składki na ubezpieczenia społeczne, tj. na ubezpieczenie emerytalne, rentowe,

chorobowe oraz wypadkowe. W takiej sytuacji bowiem umowa zlecenia jest traktowana w zakresie ubezpieczeń społecznych jak umowa o pracę.

Uczeń lub student w wieku do 26 lat z tytułu umowy zlecenia zawartej z innym podmiotem niż własny pracodawca nie podlega ubezpieczeniom społecznym.

Przykład 45

Zofia jest słuchaczem studiów podyplomowych, w wieku 25 lat, wykonuje pracę na podstawie umowy zlecenia, zawartą na okres od 1 stycznia 2023 r. do 15 lutego 2023 r.

Z tytułu umowy zlecenia podlega obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym oraz wypadkowemu. Ubezpieczenie chorobowe natomiast jest dla niej dobrowolne.

Przykład 46

Zenon, student studiów magisterskich wykonuje umowę zlecenia. W dniu 25 maja 2023 r. kończy 26 lat. Od 25 maja 2023 r. ubezpieczenia emerytalne, rentowe i wypadkowe z tytułu umowy zlecenia są dla niego obowiązkowe. Ubezpieczenie chorobowe jest dla niego dobrowolne.

Przykład 47

Zuzanna, studentka studiów doktoranckich, która nie ukończyła jeszcze 26 lat, została zatrudniona na podstawie umowy zlecenia od 1 stycznia 2023 r. Z tytułu umowy zlecenia jest objęta obowiązkiem ubezpieczeń społecznych (emerytalne, rentowe oraz wypadkowe). Ubezpieczenie chorobowe ma dla niej charakter dobrowolny.

Przykład 48

Ziemowit jest studentem (ma 22 lata), jednocześnie jest pracownikiem. Ponadto zawarł z własnym pracodawcą umowę zlecenia na okres od 15 do 31 stycznia 2023 r. Zarówno z tytułu umowy o pracę, jak i z tytułu umowy zlecenia Ziemowit jest objęty obowiązkiem ubezpieczeń społecznych.

Przykład 49

Zyta (24 lata), jest studentką i pracownikiem w spółce jawnej. Jednocześnie wykonuje umowę zlecenia zawartą ze spółką z ograniczoną odpowiedzialnością (umowa nie jest wykonywana na rzecz pracodawcy). Zyta jest objęta obowiązkiem ubezpieczeń społecznych z tytułu stosunku pracy. Natomiast z tytułu umowy zlecenia nie podlega ubezpieczeniom – ani obowiązkowo, ani dobrowolnie.

6. Umowa zlecenia i pobieranie zasiłku macierzyńskiego

Nie zgłaszaj do obowiązkowych ubezpieczeń społecznych zleceniobiorcy, który przebywa na zasiłku macierzyńskim. Zleceniobiorca, który pobiera ten zasiłek może być zgłoszony tylko do dobrowolnych ubezpieczeń z tytułu wykonywania umowy zlecenia.

Przykład 50

Żaneta pobiera od 15 listopada 2023 r. zasiłek macierzyński ze stosunku pracy i podlega z tego tytułu ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym. Jednocześnie poinformowała płatnika składek, że od 1 do 31 grudnia 2023 r. podjęła wykonywanie pracy na podstawie umowy zlecenia zawartej z innym podmiotem niż własny pracodawca. Żaneta jest objęta obowiązkiem ubezpieczeń społecznych tylko z tytułu pobierania zasiłku macierzyńskiego. Z tytułu umowy zlecenia ubezpieczenia emerytalne i rentowe są dla niej dobrowolne.

7. Umowa zlecenia i przebywanie na urlopie wychowawczym

Zgłoś do obowiązkowych ubezpieczeń społecznych: emerytalnego i rentowych zleceniobiorcę, który przebywa na urlopie wychowawczym. Nie ma przy tym znaczenia, czy umowa zlecenia została zawarta przez wyżej wymienioną osobę z własnym pracodawcą, czy też z podmiotem innym niż własny pracodawca.

Osoby, które przybywają na urlopach wychowawczych podlegają obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym z tego tytułu, jeśli nie mają ustalonego prawa do emerytury lub renty i nie mają innych tytułów do obowiązkowych ubezpieczeń społecznych.

Przykład 51

Urszula przebywa na urlopie wychowawczym od 28 września 2021 r. i podlega z tego tytułu ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym. Urszula poinformowała płatnika składek, że od 1 do 31 stycznia 2022 r. podjęła wykonywanie pracy na podstawie umowy zlecenia zawartej z innym podmiotem niż własny pracodawca.

Wykonywanie umowy zlecenia stanowi inny tytuł do obowiązkowych ubezpieczeń społecznych. Urszula w okresie od 1 do 31 stycznia 2022 r. jest objęta obowiązkiem ubezpieczeń społecznych jako zleceniobiorca. Nie podlega tym ubezpieczeniom z tytułu przebywania na urlopie wychowawczym. Zleceniodawca, jako płatnik składek, jest zobowiązany zgłosić Urszulę do obowiązkowych ubezpieczeń: emerytalnego, rentowych i wypadkowego oraz do dobrowolnego ubezpieczenia chorobowego, jeżeli ubezpieczona złożyła wniosek o objęcie tym ubezpieczeniem.

Przykład 52

Weronika jest pracownicą spółki akcyjnej i przebywa na urlopie wychowawczym. W trakcie tego urlopu spółka zawarła z nią umowę zlecenia w okresie od 1 do 31 stycznia 2023 r. Mimo tego, że Weronika przebywa na urlopie wychowawczym i jest nadal pracownikiem spółki akcyjnej nie mają wobec niej zastosowania przepisy ustawy, które stanowią że osoba, która wykonuje pracę na podstawie umowy zlecenia – zawartej z pracodawcą, z którym pozostaje w stosunku pracy – uważa się dla celów ubezpieczeń społecznych za pracownika. Z tytułu zawartej umowy zlecenia Weronika jest objęta obowiązkiem ubezpieczeń społecznych na zasadach, które obowiązują zleceniobiorców. Obowiązkowo trzeba za nią odprowadzić składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe oraz ubezpieczenie wypadkowe. Składka na ubezpieczenie chorobowe jest opłacana na jej wniosek.

8. Umowa zlecenia i bycie rolnikiem

Zgłoś do obowiązkowych ubezpieczeń społecznych: emerytalnego, rentowych i wypadkowego zleceniobiorcę, który jednocześnie jest rolnikiem. Ubezpieczenie chorobowe będzie dla niego dobrowolne.

W sytuacji, gdy rolnik nie podlega obowiązkowi ubezpieczeń społecznych na podstawie ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, stosuje się wobec niego odrębne przepisy, które regulują ubezpieczenie społeczne rolników.

9. Umowa zlecenia i pozostawanie w stosunku służby

Nie zgłaszaj do obowiązkowych ubezpieczeń społecznych zleceniobiorcy, który jednocześnie pozostaje w stosunku służby (funkcjonariusze Służby Celno-Skarbowej, żołnierze zawodowi, funkcjonariusze Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego i Agencji Wywiadu, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Służby Kontrwywiadu Wojskowego i Służby Wywiadu Wojskowego, Służby Ochrony Państwa, Straży Granicznej, Państwowej Straży Pożarnej, Służby Więziennej, Straży Marszałkowskiej). Osoby te mogą podlegać dobrowolnie ubezpieczeniom społecznym.

V. Kontrakt menedżerski

Umowa kontraktu menedżerskiego może mieć charakter:

- umowy o pracę (poleganie ubezpieczeniom społecznym jako pracownik),
- lub umowy zlecenia (podleganie ubezpieczeniom społecznym jako zleceniobiorca).

Opisane w poradniku zasady dotyczą osób, które wykonują pracę na podstawie umowy zlecenia zastosuj również do osób, które wykonują umowę kontraktu menedżerskiego o charakterze umowy zlecenia.

Przychody z działalności wykonywanej osobiście to przychody uzyskane na podstawie umów o zarządzanie przedsiębiorstwem, kontraktów menedżerskich lub umów o podobnym charakterze, w tym przychody z tego rodzaju umów zawieranych w ramach prowadzonej przez podatnika działalności gospodarczej.

Dla menedżera, który ma wpis do CEIDG w zakresie zarządzania i jednocześnie ma zawartą umowę kontraktu menedżerskiego na zarządzanie i jeżeli przychód uzyskiwany z tej umowy – dla potrzeb opłacania podatku dochodowego od osób fizycznych – jest przychodem z działalności wykonywanej osobiście to umowa kontraktu menedżerskiego jest traktowana jako tytuł do ubezpieczeń społecznych, a nie jako umowa wykonywana w ramach działalności gospodarczej. Wymieniona osoba podlega wówczas ubezpieczeniom jako zleceniobiorca (wykonywanie kontraktu menedżerskiego o charakterze umowy o świadczenie usług). Obowiązkowe są dla niej ubezpieczenia emerytalne i rentowe oraz ubezpieczenie wypadkowe. Ubezpieczenie chorobowe jest dla niej dobrowolne.

Gdy w ramach posiadanego wpisu do CEIDG dana osoba osiąga przychody z pozarolniczej działalności gospodarczej (w rozumieniu przepisów podatkowych) i równocześnie osiąga przychody na podstawie kontraktu menedżerskiego (przychody z działalności wykonywanej osobiście), następuje zbieg tytułów do ubezpieczeń społecznych, patrz Rozdział IV punkt 3.

Zgodnie z Uchwałą Sądu Najwyższego z dnia 17 czerwca 2015 r., sygn. akt III UZP 2/15, tytułem do podlegania ubezpieczeniom społecznym przez członka zarządu spółki akcyjnej, który zawarł z tą spółką umowę o świadczenie usług w zakresie zarządzania w ramach prowadzonej przez siebie pozarolniczej działalności gospodarczej, jest umowa o świadczenie usług. Sąd Najwyższy nadał uchwale moc zasady prawnej oraz zastrzegł, że przedstawiona w niej wykładnia wiąże sądy od dnia podjęcia uchwały.

VI. Umowa agencyjna i umowa o świadczenie usług

Zasady, które dotyczą zleceniobiorców, opisane w niniejszym poradniku, zastosuj także do osób, które wykonują umowy agencyjne oraz umowy o świadczenie usług, do której zgodnie z Kodeksem cywilnym stosuje się przepisy dotyczące zlecenia (patrz: Rozdziały III i IV).

VII. Umowa o dzieło

Osoba, która wykonuje pracę wyłącznie na podstawie umowy o dzieło nie podlega ubezpieczeniom społecznym.

Obowiązek ubezpieczeń społecznych z tytułu umowy o dzieło istnieje natomiast, gdy:

- umowa taka została zawarta z własnym pracodawcą lub
- jest wykonywana na rzecz własnego pracodawcy.

W takich przypadkach umowa o dzieło jest w zakresie ubezpieczeń społecznych traktowana jak umowa o pracę. Dotyczy to umów o dzieło zawartych od 14 stycznia 2000 r.

Osoba, która równocześnie:

- jest pracownikiem,
- wykonuje pracę na podstawie zawartej z własnym pracodawcą umowy o dzieło,
- prowadzi pozarolniczą działalność,

jest objęta obowiązkiem ubezpieczeń społecznych z tytułu umowy o pracę oraz umowy o dzieło. Obowiązek ubezpieczeń społecznych z tytułu prowadzonej pozarolniczej działalności jest natomiast uzależniony od wysokości podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia ze stosunku pracy oraz umowy o dzieło. Jeśli podstawa ta, w przeliczeniu na okres miesiąca, jest niższa od minimalnego wynagrodzenia, ubezpieczenia społeczne z tytułu prowadzonej pozarolniczej działalności są obowiązkowe. Jeżeli natomiast podstawa wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne ze stosunku pracy i umowy o dzieło, w przeliczeniu na okres miesiąca wynosi co najmniej tyle, ile minimalne wynagrodzenie, z tytułu prowadzenia pozarolniczej działalności osoba ta podlega dobrowolnie ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym.

Emeryt lub rencista, który wykonuje umowę o dzieło zawartą z pracodawcą, z którym pozostaje równocześnie w stosunku pracy, albo, który wykonuje w ramach umowy o dzieło pracę na rzecz pracodawcy, z którym pozostaje w stosunku pracy, podlega

z tytułu tej umowy obowiązkowo ubezpieczeniom społecznym. Obowiązkowe dla tej osoby są również ubezpieczenia z tytułu umowy o pracę.

W sytuacji, gdy pracodawca zatrudnia na podstawie umowy o dzieło swojego pracownika, który przebywa na urlopie macierzyńskim, wychowawczym czy bezpłatnym, z tytułu wykonywania umowy o dzieło nie podlega on ubezpieczeniom społecznym. W odniesieniu do tych osób nie ma zastosowania art. 8 ust. 2a ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych.

Przykład 53

Wojciech zawarł umowę o dzieło, na okres od 1 do 30 kwietnia 2023 r., z własnym pracodawcą. Wojciech pozostaje w stosunku pracy od 1 stycznia 2022 r.

Zarówno z tytułu umowy o pracę, jak i z tytułu umowy o dzieło Wojciech jest objęty obowiązkiem ubezpieczeń społecznych. Pracodawca, jako płatnik składek, powinien być zgłosić go od 1 stycznia 2022 r. do obowiązkowych ubezpieczeń: emerytalnego, rentowych, wypadkowego i chorobowego z tytułu zawartej umowy o pracę. Nie powinien natomiast zgłaszać go do ubezpieczeń z tytułu umowy o dzieło. Powinien jedynie dodać przychód uzyskany z umowy o dzieło do przychodu z umowy o pracę i otrzymaną sumę wykazać w imiennym raporcie miesięcznym, składanym za kwiecień 2023 r. Raport powinien oznaczyć kodem tytułu ubezpieczenia właściwym dla pracownika (01 10 XX).

Przykład 54

Wiktor prowadzi działalność gospodarczą. Od 1 lutego 2023 r. jest pracownikiem (1/2 etatu), z miesięcznym wynagrodzeniem w wysokości 1850 zł. W okresie od 1 do 31 marca 2023 r. Wiktor wykonywał także umowę o dzieło, którą zawarł z własnym pracodawcą. Z tytułu tej umowy w marcu 2023 r. wynagrodzenie wyniosło 4000 zł.

W okresie od 1 do 31 marca 2023 r. Wiktor jest objęty obowiązkiem ubezpieczeń społecznych jako pracownik (z umowy o pracę i wykonywania umowy o dzieło). Z tytułu prowadzenia działalności gospodarczej ubezpieczenia emerytalne i rentowe będą dobrowolne, gdyż łączna podstawa wymiaru składek ze stosunku pracy i umowy o dzieło, w marcu 2023 r. była wyższa od minimalnego wynagrodzenia za pracę.

Przykład 55

Waldemar jest emerytem i wykonuje od 1 marca do 31 sierpnia 2023 r. pracę wyłącznie na podstawie umowy o dzieło. Waldemar z tytułu wykonywania tej umowy nie jest objęty obowiązkiem ubezpieczeń społecznych.

Przykład 56

Wiesława przebywa na urlopie wychowawczym i ma z tego tytułu obowiązkowe

ubezpieczenia emerytalne i rentowe. Od 15 maja do 30 września 2023 r. z pracodawcą, który udzielił jej urlopu wychowawczego, zawarła umowę o dziecko. W okresie wykonywania umowy o dziecko Wiesława w dalszym ciągu jest objęta obowiązkowymi ubezpieczeniami społecznymi. Z tytułu umowy o dziecko natomiast nie podlega ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym, a tym samym nie powinny być z tego tytułu opłacane żadne składki.

VIII. Ubezpieczenie zdrowotne osób, które wykonują umowy cywilnoprawne

1. Zasady podlegania ubezpieczeniu zdrowotnemu

Zleceniobiorca podlega obowiązkowi ubezpieczenia zdrowotnego, jeśli:

- posiada obywatelstwo państwa członkowskiego UE lub EFTA lub Zjednoczonego Królestwa i zamieszkuje na terytorium tych państw,
- nie posiada obywatelstwa państwa członkowskiego UE lub EFTA lub Zjednoczonego Królestwa – strony umowy o Europejskim Obszarze Gospodarczym lub Konfederacji Szwajcarskiej i przebywa na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej na podstawie wizy w celu wykonywania pracy, zezwolenia na pobyt czasowy (z wyłączeniem zezwolenia udzielonego na podstawie art. 181 ust. 1 ustawy o cudzoziemcach), zezwolenia na pobyt stały, zezwolenia na pobyt rezydenta długoterminowego UE, zgody na pobyt ze względów humanitarnych, zgody na pobyt tolerowany,
- uzyskał w Rzeczypospolitej Polskiej status uchodźcy lub ochronę uzupełniającą albo korzysta z ochrony czasowej na jej terytorium,
- nie posiada obywatelstwa państwa członkowskiego UE, EFTA lub Zjednoczonego Królestwa i legalnie zamieszkuje na terytorium innego niż Rzeczypospolita Polska państwa członkowskiego UE, EFTA lub Zjednoczonego Królestwa,
- posiada obywatelstwo państwa członkowskiego UE, EFTA lub Zjednoczonego Królestwa i nie zamieszkuje na terytorium państwa członkowskiego UE i EFTA lub Zjednoczonego Królestwa,

2. Podstawa wymiaru i wysokość składki na ubezpieczenie zdrowotne

Do ustalenia podstawy wymiaru składki na ubezpieczenie zdrowotne zleceniobiorców stosuj przepisy, które określają podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne tych osób, z poniższymi wyjątkami:

- podstawę wymiaru składki na ubezpieczenie zdrowotne zleceniobiorców pomniejsza się o kwoty składek na ubezpieczenia emerytalne, rentowe i chorobowe, finansowane ze środków ubezpieczonego,
- przy ustalaniu podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie zdrowotne nie stosuj ograniczenia rocznej podstawy wymiaru tych składek do trzydziestokrotności przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w gospodarce narodowej.

Składka na ubezpieczenie zdrowotne wynosi 9,00% podstawy wymiaru.

3. Umowa zlecenia i inne tytuły do ubezpieczenia zdrowotnego

a. Umowa zlecenia i umowa o pracę

Jeśli pracownik dodatkowo wykonuje umowę zlecenia, obowiązkowo podlega ubezpieczeniu zdrowotnemu z tytułu:

- umowy o pracę i
- umowy zlecenia.

Fakt zawarcia umowy zlecenia z własnym pracodawcą, czy też z podmiotem innym niż własny pracodawca skutkuje tylko tym, że może być jeden (umowa zlecenia jest zawarta lub wykonywana na rzecz pracodawcy) bądź dwa tytuły (umowa zlecenia nie jest zawarta i nie jest wykonywana na rzecz pracodawcy) do obowiązkowego ubezpieczenia zdrowotnego.

b. Kilka umów zleceń

Osoba, która wykonuje pracę na podstawie kilku umów zleceń obowiązkowo podlega ubezpieczeniu zdrowotnemu z każdej z zawartych umów zleceń. Jeśli ubezpieczony uzyskuje więcej niż jeden przychód, składka na ubezpieczenie zdrowotne jest opłacana od każdego z uzyskanych przychodów odrębnie.

c. Umowa zlecenia i przebywanie na urlopie wychowawczym

Osoba, która przebywa na urlopie wychowawczym i dodatkowo wykonuje pracę na podstawie umowy zlecenia, obowiązkowo podlega ubezpieczeniu zdrowotnemu jedynie z tytułu umowy zlecenia.

d. Umowa zlecenia i prawo do emerytury lub renty

Osoba uprawniona do renty lub emerytury, która jednocześnie wykonuje pracę na podstawie umowy zlecenia, podlega obowiązkowo ubezpieczeniu zdrowotnemu z obu tych tytułów.

e. Umowa zlecenia i prowadzenie pozarolniczej działalności

Jeśli osoba, która prowadzi pozarolniczą działalność albo osoba, która korzysta z „ulgi na start” wykonuje jednocześnie pracę na podstawie umowy zlecenia, podlega obowiązkowo ubezpieczeniu zdrowotnemu z obu tych tytułów.

f. Umowa zlecenia i bycie uczniem lub studentem

Uczniowie szkół ponadpodstawowych oraz studenci do ukończenia 26 lat, którzy wykonują pracę na podstawie umowy zlecenia, nie podlegają ubezpieczeniom społecznym, a w konsekwencji ubezpieczeniu zdrowotnemu z tego tytułu.

IX. Zgłaszanie i wyrejestrowywanie z ubezpieczeń społecznych osób, które wykonują umowy cywilnoprawne

Zgłoszenie do obowiązkowych ubezpieczeń

Obowiązek zgłoszenia do ubezpieczeń społecznych i ubezpieczenia zdrowotnego zleceniobiorcy należy do Ciebie jako płatnika składek – zleceniodawcy.

Dokonaj zgłoszenia zleceniobiorcy:

- na druku ZUS ZUA - do obowiązkowych ubezpieczeń: emerytalnego, rentowych i wypadkowego oraz ubezpieczenia zdrowotnego lub
- na druku ZUS ZZA - tylko do obowiązkowego ubezpieczenia zdrowotnego,
- w terminie 7 dni od daty powstania obowiązku tych ubezpieczeń/ubezpieczenia,
- z kodem tytułu ubezpieczenia, który rozpoczyna się cyframi 04.

Zgłoszenie do dobrowolnych ubezpieczeń

Zgłoszenie zleceniobiorcy do ubezpieczenia chorobowego jest dobrowolne. Następuje w terminie wybranym przez zleceniobiorcę. Nie wcześniej niż od daty złożenia wniosku o objęcie tym ubezpieczeniem. Jeśli w terminie 7 dni od daty powstania obowiązku ubezpieczeń, tj. od dnia rozpoczęcia wykonywania umowy zlecenia - zgłosisz zleceniobiorcę do obowiązkowych ubezpieczeń emerytalnego, rentowych, wypadkowego, zdrowotnego oraz do dobrowolnego ubezpieczenia chorobowego, zleceniobiorca będzie objęty ubezpieczeniem chorobowym od daty wskazanej w tym zgłoszeniu.

Jeśli ubezpieczenia emerytalne i rentowe dla zleceniobiorcy są dobrowolne (posiada inny tytuł do obowiązkowych ubezpieczeń społecznych), a ubezpieczony chce przystąpić do tych ubezpieczeń, zgłoś go do dobrowolnych ubezpieczeń emerytalnego

i rentowych na druku ZUS ZUA. Jeśli zleceniobiorca nie złoży wniosku o objęcie dobrowolnymi ubezpieczeniami zgłoś go tylko do ubezpieczenia zdrowotnego.

Wyrejestrowanie z ubezpieczeń

Jeśli zleceniobiorcy wygaśnie tytuł do ubezpieczeń wyrejestruj go:

- w terminie 7 dni od daty zaistnienia tego faktu,
- na druku ZUS ZWUA, podaj jako datę wyrejestrowania datę, od której zleceniobiorca nie podlega już ubezpieczeniom.

Wyrejestruj i ponownie zgłoś do ubezpieczeń osobę, w stosunku do której nastąpiła zmiana danych, wykazanych w zgłoszeniu. Dane te mogą dotyczyć tytułu ubezpieczenia, rodzajów ubezpieczeń i terminów ich powstania. Zawiadom ZUS o zmianie danych, wykazanych w zgłoszeniu do ubezpieczeń zleceniobiorcy, w terminie 7 dni od:

- zaistnienia zmian,
- stwierdzenia nieprawidłowości we własnym zakresie lub
- otrzymania zawiadomienia o stwierdzeniu nieprawidłowości przez ZUS.

Przykład 57

Aneta zawarła w styczniu 2023 roku umowę zlecenia ze spółką z o. o. na okres 10 dni. Jest to dla niej jedyny tytuł do ubezpieczeń społecznych.

Zleceniodawca jest zobowiązany zgłosić Anetę do obowiązkowych ubezpieczeń: emerytalnego, rentowych, wypadkowego, zdrowotnego oraz do dobrowolnego ubezpieczenia chorobowego, jeśli Aneta złoży wniosek o objęcie tym ubezpieczeniem, na formularzu ZUS ZUA, z kodem tytułu ubezpieczeń 04 XX. Po zakończeniu wykonywania umowy zlecenia płatnik składek dokonuje wyrejestrowania zleceniobiorcy z tych ubezpieczeń, na formularzu ZUS ZWUA.

Przykład 58

Anastazja wykonuje umowę zlecenia od 15 stycznia 2023 r. Zleceniodawca zgłosił Anastazję do obowiązkowych ubezpieczeń od 15 stycznia 2023 r., na formularzu ZUS ZUA. Anastazja nie złożyła wniosku o objęcie jej ubezpieczeniem chorobowym. Wniosek taki złożyła 15 lutego 2023 r., ze wskazaną datą objęcia dobrowolnym ubezpieczeniem chorobowym również od 15 lutego 2023 r.

W tej sytuacji zleceniodawca, na formularzu ZUS ZWUA, powinien wyrejestrować Anastazję z dotychczasowych ubezpieczeń od 15 lutego 2023 r., a następnie, na formularzu ZUS ZUA zgłosić ją do wszystkich ubezpieczeń (obowiązkowych: emerytalnego, rentowych i wypadkowego oraz dobrowolnego chorobowego) również od 15 lutego 2023 r.

Przykład 59

Aleksander poinformował zleceniodawcę, że od 1 marca 2023 r. rozpoczyna wykonywanie pracy na podstawie umowy o pracę, zawartej z innym podmiotem niż zleceniodawca, z miesięcznym wynagrodzeniem wyższym od minimalnego wynagrodzenia. Aleksander z tytułu umowy zlecenia był zgłoszony do ubezpieczeń emerytalnego, rentowych, wypadkowego oraz ubezpieczenia zdrowotnego.

Od 1 marca 2023 r. Aleksander z tytułu umowy zlecenia ma dobrowolne ubezpieczenia emerytalne i rentowe i nie składa wniosku o objęcie tymi ubezpieczeniami. Obowiązkowe z tytułu umowy zlecenia jest dla niego jedynie ubezpieczenie zdrowotne. Zleceniodawca powinien wyrejestrować Aleksandra z dotychczasowych ubezpieczeń, na formularzu ZUS ZWUA, od 1 marca 2023 r. Z uwagi na obowiązek ubezpieczenia zdrowotnego z tytułu umowy zlecenia powinien następnie dokonać zgłoszenia Aleksandra do ubezpieczenia zdrowotnego, na formularzu ZUS ZZA, od 1 marca 2023 r.

Ważne!

Ogólne zasady sporządzania dokumentów zgłoszeniowych oraz terminy i formy ich przekazywania znajdziesz w poradniku „[Ogólne zasady wypełniania i korygowania dokumentów ubezpieczeniowych](#)”.

Komentarz [A1]: Linki!!

Szczegółowe informacje, które dotyczą wypełniania dokumentów zgłoszeniowych znajdziesz w poradnikach: „[ZUS ZUA - zgłoszenie do ubezpieczeń/zgłoszenie zmiany danych osoby ubezpieczonej. Jak wypełnić i skorygować.](#)”, „[ZUS ZZA - zgłoszenie do ubezpieczenia zdrowotnego/zgłoszenie zmiany danych. Jak wypełnić i skorygować](#)”, „[ZUS ZIUA - zgłoszenie zmiany danych identyfikacyjnych osoby ubezpieczonej. Jak wypełnić i skorygować](#)”, „[ZUS ZWUA- wyrejestrowanie z ubezpieczeń. Jak wypełnić i skorygować.](#)”

Komentarz [A2]: Jw.

X. Podstawa wymiaru i finansowanie składek na ubezpieczenia społeczne osób, które wykonują umowy cywilnoprawne

1. Podstawa wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne

Podstawa wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe

Podstawę wymiaru składek na te ubezpieczenia, stanowi dochód osiągnięty z tytułu wykonywania umowy zlecenia, jeżeli w umowie tej określono odpłatność za jej wykonywanie:

- kwotowo,
- w kwotowej stawce godzinowej lub akordowej albo
- prowizyjnie.

Jeżeli odpłatność za wykonanie umowy została ustalona w innej formie, podstawę wymiaru składek na te ubezpieczenia stanowi zadeklarowana kwota, nie niższa jednak od kwoty minimalnego wynagrodzenia.

Roczna podstawa wymiaru składek na te ubezpieczenia w danym roku kalendarzowym nie może być wyższa od kwoty, która odpowiada trzydziestokrotności prognozowanego przeciętnego wynagrodzenia miesięcznego w gospodarce narodowej na dany rok kalendarzowy.

Podstawa wymiaru składek na ubezpieczenia wypadkowe i chorobowe

Podstawę wymiaru składek na te ubezpieczenia stanowi podstawa wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe, bez stosowania ograniczenia górnej rocznej podstawy wymiaru składek. Podstawa wymiaru składek na dobrowolne ubezpieczenie chorobowe nie może przekraczać miesięcznie 250% prognozowanego przeciętnego wynagrodzenia przyjętą do ustalenia kwoty ograniczenia rocznej podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe.

Sprawdź jakie przychody nie stanowią podstawy wymiaru składek dla zleceniobiorcy. Wyłączenia te wynikają z rozporządzenia w sprawie szczegółowych zasad ustalania podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe.

- 1. Nagrody jubileuszowe (gratyfikacje), które według zasad określających warunki ich przyznawania przysługują pracownikowi nie częściej niż co 5 lat.**

Zastosuj wyłączenie pod warunkiem, że:

- zostały określone zasady przyznawania nagród zleceniobiorcom (regulamin, umowa, układ zbiorowy) i

- zgodnie z tymi zasadami przysługują one nie częściej niż co 5 lat.

2. Należności obliczane od wielkości efektów uzyskanych przez zastosowanie pracowniczego projektu wynalazczego i za dokumentację dostarczoną bezumownie przez twórcę projektu, przydatną do stosowania projektu, oraz nagrody za wynalazczość, a także nagrody za prace badawcze i wdrożeniowe.

Zastosuj wyłączenie jeśli wypłacisz świadczenie zleceniobiorcy i zostało ujęte w regulaminie racjonalizacji.

3. Nagrody Ministra Gospodarki za szczególne osiągnięcia w eksporcie.

Zastosuj wyłączenie w przypadku, gdy nagroda będzie wypłacona zleceniobiorcy.

4. Odprawy pieniężne, które przysługują w związku z przejściem na emeryturę lub rentę.

Zastosuj wyłączenie w przypadku, gdyby przyznaś odprawę zleceniobiorcy.

5. Odprawy, odszkodowania i rekompensaty wypłacane pracownikom z tytułu wygaśnięcia lub rozwiązania stosunku pracy, w tym z tytułu rozwiązania stosunku pracy z przyczyn, które leżą po stronie pracodawcy, nieuzasadnionego lub niezgodnego z prawem wypowiedzenia umowy o pracę lub rozwiązania jej bez wypowiedzenia, skrócenia okresu jej wypowiedzenia, niewydania w terminie lub wydania niewłaściwego świadectwa pracy.

Możesz zastosować wyłączenie częściowo, ponieważ:

- instytucja świadectwa pracy, nieuzasadnionego lub niezgodnego z prawem wypowiedzenia umowy zlecenia lub rozwiązania jej bez wypowiedzenia, lub skrócenia okresu jej wypowiedzenia nie dotyczy zleceniobiorców.
- wyłączone mogą być inne odprawy, odszkodowania i rekompensaty wypłacone zleceniobiorcy z tytułu wygaśnięcia lub rozwiązania umowy zlecenia, w tym z tytułu zwrotu kosztów lub naprawienia szkody wynikłej z powodu wypowiedzenia umowy zlecenia lub rozwiązania umowy z przyczyn, które leżą po stronie zleceniodawcy, o ile wypłata ma bezspornie taki charakter.

6. Odszkodowania wypłacone byłym pracownikom po rozwiązaniu stosunku pracy, na podstawie umowy o zakazie konkurencji (z art. 101² Kodeksu pracy).

Nie możesz zastosować tego wyłączenia, ponieważ zleceniobiorca nie może być stroną umowy o zakazie konkurencji.

- 7. Odprawy wypłacone pracownikom powołanym do zasadniczej służby wojskowej na podstawie art. 125 ustawy o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej.**

Nie możesz zastosować tego wyłączenia, ponieważ odprawy te przysługują wyłącznie pracownikom.

- 8. Wartość świadczeń rzeczowych, które wynikają z przepisów o bezpieczeństwie i higienie pracy oraz ekwiwalenty za te świadczenia wypłacane zgodnie z przepisami wydanymi przez Radę Ministrów lub właściwego ministra. Także ekwiwalenty pieniężne za pranie odzieży roboczej, używanie odzieży i obuwia własnego zamiast roboczego. Wartość otrzymanych przez pracowników bonów, talonów, kuponów lub innych dowodów, które uprawniają do otrzymania na ich podstawie napojów bezalkoholowych, posiłków oraz artykułów spożywczych, w przypadku gdy pracodawca, mimo ciężącego na nim obowiązku, który wynika z przepisów o bezpieczeństwie i higienie pracy, nie ma możliwości wydania pracownikom posiłków i napojów bezalkoholowych.**

Zastosuj wyłączenie, jeśli wypłacisz świadczenie zleceniobiorcy.

- 9. Odszkodowania za utratę lub uszkodzenie w związku z wypadkiem przy pracy przedmiotów osobistego użytku oraz przedmiotów niezbędnych do wykonywania pracy - należne od pracodawcy (z art. 237¹ § 2 Kodeksu pracy).**

Nie możesz zastosować tego wyłączenia, ponieważ odprawy te przysługują wyłącznie pracownikom.

- 10. Ekwiwalenty pieniężne za użyte przy wykonywaniu pracy narzędzia, materiały lub sprzęt, które są własnością pracownika.**

Zastosuj wyłączenie w przypadku, gdy wypłacisz ekwiwalent zleceniobiorcy.

- 11. Wartość ubioru służbowego (umundurowania), którego użycie jest obowiązkiem pracownika, lub ekwiwalent pieniężny za ten ubiór.**

Zastosuj wyłączenie w przypadku, gdy wypłacisz świadczenie zleceniobiorcy.

- 12. Wartość finansowanych przez pracodawcę posiłków udostępnianych pracownikom do spożycia bez prawa do ekwiwalentu z tego tytułu - do wysokości, która nie przekracza miesięcznie kwoty 300 zł**

Zastosuj wyłączenie w przypadku, gdy wypłacisz świadczenie zleceniobiorcy.

13. Zwrot kosztów używania w jazdach lokalnych przez pracowników, dla potrzeb pracodawcy, pojazdów, które nie są własnością pracodawcy. Zwrot może sięgać do wysokości miesięcznego ryczałtu pieniężnego albo do wysokości, która nie przekracza kwoty ustalonej przy zastosowaniu stawek za 1 km przebiegu pojazdu. Stawki określone są w odrębnych przepisach wydanych przez właściwego ministra. Przebieg pojazdu, z wyłączeniem wydatków ryczałtu pieniężnego, powinien być udokumentowany przez pracownika w ewidencji przebiegu pojazdu. Ewidencja powinna być prowadzona według zasad określonych w przepisach o podatku dochodowym od osób fizycznych.

Zastosuj wyłączenie w przypadku, gdy wypłacisz zwrot kosztów zleceniobiorcy.

14. Kwota otrzymywana przez pracownika z tytułu zwrotu kosztów przeniesienia służbowego oraz zasiłki na zagospodarowanie i osiedlenie w związku z przeniesieniem służbowym. Kwota ta może sięgać do wysokości, która nie przekracza kwoty, która z tego tytułu została zwolniona od podatku dochodowego od osób fizycznych.

Nie możesz zastosować tego wyłączenia. Instytucja przeniesienia służbowego dotyczy jedynie pracowników oraz osób w stosunku służby.

15. Diety i inne należności z tytułu podróży służbowej pracownika - do wysokości określonej w przepisach w sprawie wysokości oraz warunków ustalania należności, które przysługują pracownikowi zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej, z tytułu podróży służbowej na obszarze kraju oraz poza granicami kraju.

Zastosuj wyłączenie dla zleceniobiorcy, jeśli stosowne postanowienia zawartych z nim umów lub przepisy odrębne przewidują zwrot tych należności na zasadach przewidzianych przepisami, które dotyczą podróży służbowych pracowników sfery budżetowej. Przykładowo, odnosi się to do sytuacji osób, które zarządzają innymi podmiotami prawnymi, a także w odniesieniu do zwrotu kosztów podróży m.in. recenzentom, ekspertom, członkom organów opiniotwórczo-doradczych.

Kierowcy zatrudnieni na podstawie umowy zlecenia, którzy wykonują zadania służbowe w ramach międzynarodowych przewozów drogowych, od 2 lutego 2022 r. nie są w podróży służbowej w rozumieniu przepisów art. 77⁵ Kodeksu Pracy. Od tej daty, wyłączenie z podstawy wymiaru składek diet i innych należności wypłaconych z tytułu podróży służbowej nie ma do nich zastosowania.

16. Część wynagrodzenia pracowników, których przychód jest wyższy niż przeciętne wynagrodzenie, zatrudnionych za granicą u polskich pracodawców (z wyłączeniem osób wymienionych w art. 18 ust. 12 ustawy) – w wysokości równoważności diety, które przysługują z tytułu podróży służbowych poza granicami kraju, za każdy dzień pobytu, określonej w przepisach w sprawie wysokości oraz warunków ustalania należności przysługujących pracownikowi zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej z tytułu podróży służbowej poza granicami kraju. Z zastrzeżeniem, że tak ustalony miesięczny przychód tych osób, który stanowi podstawę wymiaru składek nie może być niższy od kwoty przeciętnego wynagrodzenia.

Zastosuj wyłączenie w przypadku, gdy wypłacisz świadczenie zleceniobiorcy.

Od 2 lutego 2022 r. przepis ten ma zastosowanie do kierowców wykonujących zadania służbowe w ramach międzynarodowych przewozów drogowych. Wobec nich stosowane są analogiczne zasady jak wobec pracowników, tj.:

- z podstawy wymiaru składek zleceniobiorców, których przychód jest wyższy niż przeciętne wynagrodzenie, wyłączona będzie część wynagrodzenia w wysokości diet przysługujących z tytułu wykonywania pracy za granicą, do wysokości nie wyższej niż stawki diet określonych w rozporządzeniu w sprawie należności przysługujących pracownikowi zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej z tytułu podróży służbowej,
- tak ustalony przychód będzie porównywany do kwoty przeciętnego wynagrodzenia.

Więcej na temat ustalania podstawy wymiaru składek dla osób wykonujących pracę za granicą w poradniku pt. *Zasady ustalania podstawy wymiaru składek pracowników Poradnik dla pracodawców i pracowników.*

17. Dodatek za warunki pracy z tytułu wykonywania pracy za granicą (dodatek walutowy), który przysługuje nauczycielom zatrudnionym w publicznych szkołach i szkolnych punktach konsultacyjnych przy przedstawicielstwach dyplomatycznych, urzędach konsularnych i przedstawicielstwach wojskowych Rzeczypospolitej Polskiej - określony w odrębnych przepisach wydanych przez Ministra Edukacji Narodowej i Sportu.

Nie możesz zastosować tego wyłączenia, ponieważ wskazani nauczyciele zatrudniani są wyłącznie na podstawie umowy o pracę.

18. Równowartość dodatków dewizowych wypłacanych pracownikom zatrudnionym na morskich statkach handlowych i rybackich - w części odpowiadającej 75% dodatków.

Nie możesz zastosować tego wyłączenia, ponieważ dodatek ten nie przysługuje zleceniobiorcy.

19. Dodatek za rozłąkę wypłacany pracownikom czasowo przeniesionym oraz strawnie - do wysokości diet z tytułu podróży służbowej na obszarze kraju, określonych w przepisach w sprawie wysokości oraz warunków ustalania należności, które przysługują pracownikowi zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej z tytułu podróży służbowej na obszarze kraju.

Zastosuj wyłączenie w przypadku, gdy wypłacisz świadczenie zleceniobiorcy.

20. Świadczenia finansowane ze środków przeznaczonych na cele socjalne w ramach zakładowego funduszu świadczeń socjalnych.

Zastosuj wyłączenie w przypadku, gdy wypłacisz świadczenie zleceniobiorcy, które:

- przysługuje mu na podstawie regulaminu ZFŚS i
- spełnione są pozostałe warunki, w szczególności, które nakazują uzależnienie wysokości dopłat od sytuacji życiowej, rodzinnej i materialnej osoby uprawnionej do korzystania z Funduszu.

21. Świadczenia wypłacane z funduszu utworzonego na cele socjalno-bytowe na podstawie układu zbiorowego pracy u pracodawców, którzy nie tworzą zakładowego funduszu świadczeń socjalnych - do wysokości, która nie przekracza rocznie kwoty odpisu podstawowego, określonej w art. 5 ust. 2 ustawy o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych.

Zastosuj wyłączenie w przypadku, gdy wypłacisz świadczenie zleceniobiorcy, które:

- Przysługuje z funduszu na cele socjalno-bytowe, utworzonego na podstawie układu zbiorowego pracy oraz
- przewiduje, że do świadczeń z tego funduszu uprawnieni są zleceniobiorcy.

22. Świadczenie urlopowe wypłacane na podstawie art. 3 ust. 4 ustawy o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych - do wysokości, która nie przekracza rocznie kwoty odpisu podstawowego określonej w tej ustawie.

Nie możesz zastosować tego wyłączenia w stosunku do zleceniobiorcy.

23. Zapomogi losowe w przypadku klęsk żywiołowych, indywidualnych zdarzeń losowych lub długotrwałej choroby.

Zastosuj wyłączenie w przypadku, gdy wypłacisz zleceniobiorcy zapomogę.

24. Środki otrzymywane na rehabilitację zawodową, społeczną oraz leczniczą osób niepełnosprawnych na podstawie odrębnych przepisów, z zakładowego funduszu rehabilitacji osób niepełnosprawnych albo zakładowego funduszu aktywności, z wyłączeniem wynagrodzeń finansowanych ze środków tych funduszy.

Nie możesz zastosować tego wyłączenia. Środki te przysługują jedynie pracownikom.

25. Składniki wynagrodzenia, do których pracownik ma prawo w okresie pobierania wynagrodzenia za czas niezdolności do pracy, zasiłku chorobowego, macierzyńskiego, opiekuńczego, świadczenia rehabilitacyjnego, w myśl postanowień układów zbiorowych pracy lub przepisów o wynagradzaniu, jeżeli są one wypłacane za okres pobierania tego wynagrodzenia lub zasiłku.

Zastosuj wyłączenie w przypadku, gdy wypłacisz świadczenie zleceniobiorcy, które przysługuje na podstawie układu zbiorowego pracy lub przepisów o wynagradzaniu. Prawo do wyłączenia wynagrodzenia za czas niezdolności do pracy nie przysługuje zleceniobiorcy, gdyż instytucja tego świadczenia została uregulowana na gruncie przepisów Kodeksu pracy i jest związana ze stosunkiem pracy.

26. Dodatki uzupełniające 80% zasiłek chorobowy wypłacane przez pracodawców – do kwoty, która nie przekracza łącznie z zasiłkiem chorobowym 100% przychodu pracownika, który stanowi podstawę wymiaru składek.

Zastosuj wyłączenie w przypadku, gdy wypłacisz świadczenie zleceniobiorcy.

27. Korzyści materialne, które wynikają z układów zbiorowych pracy, regulaminów wynagradzania lub przepisów o wynagradzaniu i które polegają na uprawnieniu do zakupu po cenach niższych niż detaliczne niektórych artykułów, przedmiotów lub usług oraz korzystaniu z bezpłatnych lub częściowo odpłatnych przejazdów środkami lokomocji.

Zastosuj wyłączenie w przypadku, gdy wypłacisz świadczenie zleceniobiorcy, które przysługuje na podstawie układu zbiorowego pracy, regulaminów wynagradzania lub przepisów o wynagradzaniu.

28. Dodatkowe świadczenia, które nie mają charakteru deputatu przyznawane na podstawie przepisów szczególnych - kart branżowych lub układów zbiorowych pracy, tj. ekwiwalent pieniężny z tytułu zwrotu kosztów przejazdów urlopowych, świadczenia na pomoce naukowe dla dzieci, świadczenia przyznawane z tytułu uroczystych dni, jak tradycyjne "barbórkowe", z wyjątkiem nagród pieniężnych wypłacanych z tytułu uroczystych dni.

Zastosuj wyłączenie w przypadku, gdy wypłacisz świadczenie zleceniobiorcy, które przysługuje na podstawie układu zbiorowego pracy. Karty branżowe mają zastosowanie jedynie do pracowników.

29. Nagrody za wyniki sportowe, wypłacane przez kluby sportowe i polskie związki sportowe, oraz za wybitne osiągnięcia sportowe lub wybitne osiągnięcia w pracy zawodowej w dziedzinie kultury fizycznej, wypłacane ze środków budżetowych.

Zastosuj wyłączenie w przypadku, gdy wypłacisz zleceniobiorcy nagrodę.

30. Wartość świadczeń przyznanych zgodnie z odrębnymi przepisami przez pracodawcę na podnoszenie kwalifikacji zawodowych i wykształcenia ogólnego pracownika, z wyłączeniem wynagrodzeń otrzymywanych za czas urlopu szkoleniowego oraz za czas zwolnień z części dnia pracy, które przysługują pracownikom, którzy podejmują naukę lub podnoszą kwalifikacje zawodowe w formach pozaszkolnych.

Nie możesz zastosować tego wyłączenia, ponieważ nie obowiązują przepisy odrębnie, które regulują przyznawanie świadczeń na podnoszenie kwalifikacji zleceniobiorców.

31. Świadczenie w naturze w postaci działki gruntu.

Zastosuj wyłączenie w przypadku, gdy wypłacisz zleceniobiorcy świadczenie.

2. Wysokość składek na ubezpieczenia społeczne

Wysokość składek na ubezpieczenia emerytalne, rentowe i chorobowe wyrażone są w formie stopy procentowej, jednakowej dla wszystkich ubezpieczonych, w tym także dla zleceniobiorców.

Stopy procentowe składek na poszczególne ryzyka ubezpieczeniowe wynoszą:

- na ubezpieczenie emerytalne – 19,52% podstawy wymiaru,

- na ubezpieczenia rentowe – 8,00 % podstawy wymiaru,
- na ubezpieczenie chorobowe – 2,45% podstawy wymiaru,
- na ubezpieczenie wypadkowe – stopa procentowa jest zróżnicowana, zgodnie z ustawą o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych.

Jeśli chcesz poznać szczegółowe zasady ustalania składek na ubezpieczenie wypadkowe przeczytaj poradnik pt. [Ustalanie stopy procentowej składki na ubezpieczenie wypadkowe](#) który jest dostępny na stronach internetowych ZUS.

Komentarz [A3]: link

Jeśli chcesz poznać szczegółowe wyjaśnienia na temat informacji ZUS IWA przeczytaj poradnik pt. „[Zasady składania i wypełniania informacji o danych do ustalenia składki na ubezpieczenie wypadkowe ZUS IWA](#)”, dostępny na stronach internetowych ZUS.

Komentarz [A4]: link

3. Zasady finansowania składek na ubezpieczenia społeczne

Składkę na ubezpieczenie emerytalne zleceniobiorcy

- finansują z własnych środków, w równych częściach, ubezpieczony (zleceniobiorca) i płatnik składek (zleceniodawca).

Składkę na ubezpieczenia rentowe finansuje:

- w wysokości 1,5% podstawy wymiaru – z własnych środków ubezpieczony (zleceniobiorca),
- w wysokości 6,5% podstawy wymiaru – z własnych środków płatnik składek (zleceniodawca).

Składkę na ubezpieczenie chorobowe finansuje

- w całości, z własnych środków, sam ubezpieczony (zleceniobiorca).

Składkę na ubezpieczenie wypadkowe finansuje

- w całości, z własnych środków, płatnik składek (zleceniodawca).

XI. Zasady podlegania ubezpieczeniom społecznym przez osoby, które wykonują pracę na podstawie umów zlecenia zawartych do 13 stycznia 2000 r.

Do 13 stycznia 2000 r. obowiązek ubezpieczeń emerytalnego i rentowych dotyczył:

- osób, które wykonywały pracę na podstawie umowy zlecenia lub umowy agencyjnej zawartej z jednym zleceniodawcą na okres dłuższy niż 14 dni oraz
- osób, które wykonywały na rzecz jednego zleceniodawcy pracę na podstawie umów zlecenia lub agencyjnych zawartych na okres krótszy niż 15 dni, jeżeli łączny okres, na który umowy zostały zawarte, wynosił co najmniej 15 dni, a przerwy pomiędzy tymi umowami były krótsze niż 60 dni.

Przy ustalaniu obowiązku ubezpieczeń społecznych z tytułu umowy zlecenia zawartej w okresie od 1 stycznia 1999 r. do 13 stycznia 2000 r. istotne znaczenie miał okres, na jaki umowa została zawarta. Jeśli zleceniobiorca spełnił przewidziany warunek co do czasu trwania umowy, podlegał obowiązkowo ubezpieczeniom: emerytalnemu, rentowym oraz wypadkowemu, o ile praca była wykonywana w miejscu lub siedzibie prowadzenia działalności przez zleceniodawcę. Ubezpieczenie chorobowe miało charakter dobrowolny i objęcie nim następowało na wniosek tej osoby.

Przy rozstrzygnięciu obowiązku ubezpieczeń społecznych z tytułu umowy zlecenia zawartej w okresie od 1 stycznia 1999 r. do 13 stycznia 2000 r. – ważny był również fakt, czy zleceniobiorca posiadał inne tytuły do obowiązkowych ubezpieczeń lub też czy posiadała prawo do emerytury bądź renty.

Przykład 62

Agnieszka wykonywała umowę zlecenia, zawartą na 10 dni, w okresie od 11 do 20 stycznia 2000 r. W tym czasie nie miała innego tytułu do obowiązkowych ubezpieczeń. Jako zleceniobiorca nie była objęta obowiązkiem ubezpieczeń społecznych, gdyż umowa została zawarta na okres krótszy niż 15 dni.

Przykład 63

Umowa zlecenia została zawarta 20 listopada 1999 r. na czas nieokreślony. W momencie podpisywania umowy Artur miał prawo do emerytury. Do tej umowy – w zakresie ustalania obowiązku ubezpieczeń społecznych – stosowano przepisy, które dotyczą umów zlecenia zawartych przed 13 stycznia 2000 r. Oznacza to, że emeryt, który jest zleceniobiorcą i wykonywał pracę na podstawie tej umowy również obecnie nie będzie objęty obowiązkiem ubezpieczeń.

XII. Podstawa prawna

- Ustawa z 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2022 r. poz. 1009, z późn. zm.).
- Ustawa z 23 kwietnia 1964 r. Kodeks cywilny (Dz. U. z 2022 r. poz. 1360, z późn. zm.).
- Ustawa z 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (Dz. U. z 2022 r. poz. 933, z późn. zm.).
- Ustawa z 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych (Dz. U. z 2022 r. poz. 2647, z późn. zm.).
- Ustawa z 10 października 2002 r. o minimalnym wynagrodzeniu za pracę (Dz. U. z 2020 r. poz. 2207, z późn. zm.).
- Ustawa z 30 października 2002 r. o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych (Dz. U. z 2022 r. poz. 2189, z późn. zm.).
- Ustawa z 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. z 2022 r. poz. 690, z późn. zm.).
- Ustawa z dnia 6 marca 2018 r. Prawo przedsiębiorców (Dz. U. z 2021 r. poz. 162).
- Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o czasie pracy kierowców (Dz. U. z 2022 r. poz. 1473).
- Ustawa z 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz. U. z 2022 r. poz. 2561, z późn. zm.).
- Ustawa z 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2022 r. poz. 574).
- Ustawa z 13 lipca 2006 r. o ochronie roszczeń pracowniczych w razie niewypłacalności pracodawcy (Dz. U. z 2020 r. poz. 7).
- Ustawa z dnia 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3 (Dz. U. z 2022 r. poz. 1383, z późn. zm.).
- Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z 18 grudnia 1998 r. w sprawie szczegółowych zasad ustalania podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe (Dz. U. z 2017 r. poz. 1949, z późn. zm.).
- Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 29 stycznia 2013 r. w sprawie należności przysługujących pracownikowi zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej z tytułu podróży służbowej (Dz. U. z 2013 r. poz. 167)